

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra systematické teologie

Bakalářská práce

Ing. David Byrtus

Symbolika a význam částí mše svaté a jejich porovnání s mystickou vizí
Cataliny Rivas.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně, a že jsem všechny použité informační zdroje uvedl v seznamu literatury.

.....

podpis

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu bakalářské práce panu doc. Ing. Pavlu Kopečkovi, Th.D. za pomoc, vedení a odborné rady při zpracovávání této práce. Dále bych chtěl poděkovat rodičům Ing. Mgr. Josefu Byrtusovi a Mgr. Regině Byrtusové za ustavičnou podporu. V neposlední řadě chci poděkovat Mgr. Adéle Benkové za oporu, kterou mi v životě je. Nakonec chci poděkovat Bohu za dar života a víry.

Obsah

Úvod	6
1 Eucharistie – mše svatá	8
1.1 Významné historické milníky při formování struktury mešní liturgie	8
1.2 Struktura a jednotlivé části mše svaté.....	12
1.2.1 Úvodní (vstupní) obřady	13
1.2.2 Bohoslužba slova	20
1.2.3 Eucharistická bohoslužba	27
1.2.4 Závěrečné obřady.....	43
2 Catalina Rivas – „Ježíšova sekretářka“	45
2.1 Prorocký sen Dona Bosca	45
2.2 Stručný počátek stigmat a vizí Cataliny Rivas	46
2.3 Pohled církve na Catalinu Rivas	48
2.4 Catalina Rivas dnes.....	49
2.5 Mystická vize mše svaté	49
2.5.1 Úvodní obřady	49
2.5.2 Bohoslužba slova	51
2.5.3 Eucharistická bohoslužba	51
2.5.4 Závěrečné obřady.....	56
2.5.5 Závěrečná Ježíšova slova.....	57
3 Porovnání učení církve s mystickou vizí mše svaté Cataliny Rivas	58
3.1 Úvodní obřady	58
3.2 Bohoslužba slova	59
3.3 Eucharistická bohoslužba	59
3.4 Závěrečné obřady.....	63
3.5 Závěrečná Ježíšova slova.....	64

3.6	Objektivní a subjektivní prožívání mše svaté	64
Závěr	.....	66
Anotace	.....	67
Summary	.....	67
Zkratky	.....	68
Prameny	.....	69
Literatura	.....	69
Internetové zdroje	.....	71

Úvod

Motivací k sepsání této bakalářské práce byl můj osobní návrat do římskokatolické církve. Na tomto návratu mělo velký podíl zejména slavení mše svaté – eucharistie. Toto nepřeborné bohatství, které nám církev skrze mši svatou zprostředkovává, a uvědomění si to, jak málo o slavení mše svaté a jejich jednotlivých částech a gestech jako věřící víme, mě vedlo k tomu, že jsem chtěl prohloubit své poznání právě v této oblasti. Pevně věřím, že získané vědomosti a prohloubení vztahu v oblasti katolické bohoslužby povedou k tomu, k čemu nás vybízí Konstituce o posvátné liturgii: „*Matka církev si velmi přeje, aby byli všichni věřící vedeni k plné, uvědomělé a aktivní účasti na liturgických úkonech... Je to první a nezbytný zdroj, ze kterého mají věřící čerpat skutečně křesťanského ducha.*“¹

Cílem této bakalářské práce je zamyslet se v rámci určitého rozsahu nad verbální a neverbální stránkou mešní liturgie v jejím symbolickém rozměru a jak toto bohaté symbolické jednání, které nacházíme v současné obnovené liturgii, může působit na účastníky a vést je k hluboké spiritualitě, případně k mystickému prožívání jako měla Catalina Rivas.

Celá práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. První a nejobsáhlejší kapitola se zabývá mši svatou, jejím stručným historickým vývojem a následným popisem struktury a jednotlivých částí bohoslužby dle liturgických knih a dalších církevních pramenů. Taktéž jsou v této kapitole vysvětlena některá gesta, která běžně při mši provádíme.

Druhá kapitola se věnuje Catalině Rivas a jejímu vidění mše svaté. V první řadě se zde zabývám jejím životem, církevním pohledem na danou věc a počátkem jejich vizí. Následně podrobněji popisují samotnou vizi eucharistické slavnosti, kterou se snažím členit do struktury odpovídající dnešní mši svaté.

Ve třetí kapitole porovnávám vizi mše svaté dle Cataliny Rivas s učením římskokatolické církve a dalšími prameny, které se týkají liturgického slavení. Tato kapitola je tak jistou komparací a zhodnocením, jak je subjektivně vnímaná a prožívaná mešní liturgie v souladu s objektivním rituálním jednáním a zda je koncilní požadavek o plodné, aktivní, plné a vědomé účasti (SC č. 14) naplněn a vede opravdu až

---

¹ SC 14.

k mystickému prožitku v okamžiku přijímání. V tomto hodnocení se nelze ubránit osobnímu – subjektivnímu hodnocení, které vychází i z jistého předpojetí, tj. mé osobní zkušenosti prožívání eucharistické slavnosti. Jedná se v konečném důsledku o jistou mystagogii, která uvádí do tajemství skrze osobní zkušenost.

Vše uzavírám v závěru, kde shrnuji výše zmíněné a přidávám svůj osobní pohled na dané téma.

1 Eucharistie – mše svatá

„Náš spasitel při poslední večeři, tu noc, kdy byl zrazen, ustanovil eucharistickou oběť svého těla a své krve, aby pro všechny časy, dokud nepřijde, zachoval v trvání oběť kříže a aby tak své milované snoubence církvi zanechal památku na svou smrt a na své vzkříšení: svátost milostivé lásky, znamení jednoty, pouto bratrské lásky, velikonoční hostinu, v níž je požíván Kristus, duše se naplňuje milostí a dává se nám záruka budoucí slávy.“²

Eucharistie³ je samotnou podstatou křesťanského života. Je jeho zdrojem, středem a vrcholem jak pro církev jako celek, tak také pro jednotlivé věřící. Z ní ostatní svátosti vyvěrají a k ní všechny směřují, proto je Eucharistie označována jako nejsvětější svátost. Vždyť se jedná o samotného Krista – beránka pro nás ukřižovaného⁴, který se nám v eucharistii dává pod způsobou chleba a vína – Těla a Krve Páně.

Církev od počátku slaví mši svatou formou hostiny, kde věřící jsou nasyceni nejen tělem a krví Páně, ale také Božím slovem⁵. Každý věřící má mít aktivní, uvědomělou a zbožnou účast na slavení eucharistie, a tak se stále dokonaleji sjednocovat s Bohem.⁶

Je zřejmé, že v rozsahu první kapitoly této bakalářské práce není možné důkladně popsat a vystihnout Mešní řád jako celek, proto se zde přistupuje k určitému kompromisu.

1.1 Významné historické milníky při formování struktury mešní liturgie

O Ježíšově ustanovení eucharistie nám v Novém zákoně pojednávají synoptická evangelia: Matouš⁷, Marek⁸, Lukáš⁹ a svatý Pavel v Prvním listě do Korintu¹⁰. Janovo evangelium nám v šesté kapitole nepředkládá slova ustanovení eucharistie, ale slova pronesená v synagoze v Kafarnau, která předcházejí samotnému ustanovení eucharistie,

---

² SC 47.

³ Slovo *Eucharistie* pochází z řečtiny a v překladu znamená „vděčné smýšlení“ nebo „díkůvzdání“.

⁴ Srov. KKC 1324.

⁵ Mt 4,4 „...Ne jenom chlebem bude člověk živ, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.“

⁶ Srov. SC 48.

⁷ Mt 26, 26-29.

⁸ Mk 14, 22-25.

⁹ Lk 22, 15-20.

¹⁰ 1. Kor 11, 23-25.

kde se Ježíš ztotožňuje s chlebem života, který sestoupil z nebe.¹¹ Dříve zmíněné texty však nejsou přesným systematickým popisem prvotní mše svaté. Především se jedná o prvotní zmínky, pokud nebereme v potaz Starozákonní předobrazy eucharistie, či jednotlivé části budoucí liturgie.

Raná církev nebyla vázaná čistě na chrám. Věřící se tak shromažďovali po domech, při stolování a lámání chleba¹². Taková eucharistická hostina téměř jistě vycházela z židovských modliteb, z jejich částí a zahrnovala v sobě její jednotlivé prvky. Např. modlitby chval a díky, žehnací modlitby, Aleluja, Amen, Hosana. Tyto prvky postupně formovaly a dávaly vznik budoucí liturgii mše svaté. Pevný Bohoslužebný řád však ještě nelze v této rané době vysledovat¹³.

V polovině druhého století posílá sv. Justin mučedník dopis císaři Antonínu Piovi, ve kterém mu vysvětluje, co dělají křesťané. Jedná se o základní linii průběhu slavení mše svaté, která se stala podkladem pro všechny starobylé liturgie. V tomto dopise Justin píše, že v určitý den se všichni obyvatelé shromáždili na jednom místě. Následně se „*čtou paměti apoštolů nebo spisy proroků, pokud to čas dovoluje. Potom, když lektor skončil, představený nás v promluvě napomíná a vybízí, abychom následovali tyto dobré příklady.*“¹⁴ Po promluvě následují přímluvné modlitby a pozdravení pokoje. „*Potom jsou představenému bratři přineseny chléb a kalich vína smíšeného s vodou. On jej vezme a vzdává chválu a slávu Otci vesmíru ve jménu Syna a Duchu svatého a dlouze pronáší díkyčinění (řecky: eucharistian).*“¹⁵ Modlitba je zakončena společným zvoláním „Amen“. Tuto základní linii průběhu slavení mše svaté Justin ve svém dopise uzavírá tím, že jáhni rozdávají všem přítomným chléb a víno a taktéž je donáší nepřítomným.

Tato základní struktura bohoslužebného shromáždění obsahující shromáždění se, bohoslužbu slova se čteními, promluvu, přímluvy, bohoslužbu s předkládáním chleba a vína, proměňování a přijímání, se dochovala až do dnešní formy mše svaté.

---

¹¹ Jan 6, 22-59.

¹² Sk 20, 7-8: První den v týdnu jsme se sešli k lámání chleba a Pavel promluvil ke shromáždění. Protože chtěl na druhý den odcestovat, protáhl řeč až do půlnoci. Byli jsme shromážděni v horní místnosti, kde bylo mnoho lamp.

Sk 2, 46-47: Každého dne pobývali svorně v chrámu, po domech lámali chléb a dělili se svorně o jídlo s radostí a s upřímným srdcem. Chválili Boha a byli všemu lidu milí. A Pán denně přidával k jejich společenství ty, které povolával ke spáse.

¹³Srov. Adolf ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*. Praha: Vyšehrad, 2001, s. 28-29.

¹⁴ Sv. Justin, *Apologiae*, 1, 65 a 67.

¹⁵ Tamtéž.

Církevní řád datovaný kolem roku 215 nám předkládá doslovné znění liturgických textů. Za jeho autora bývá považován Hippolyt, který se snaží o to, aby spis „Apoštolská tradice“ byl uchráněn od různých omylů. Apoštolská tradice obsahuje texty týkající se křtu, eucharistie, třístupňového svěcení, různá žehnání, modlitby a agapy. Spis mimo jiné obsahuje text eucharistické modlitby, která se s malými úpravami stala podkladem pro II. eucharistickou modlitbu v Římském misálu, vydaném po Druhém vatikánském koncilu. Hippolyt však ještě ponechává biskupům právo svobodné improvizace. Tertulián (zemřel kolem roku 220) s Cypriánem (zemřel kolem roku 258) ve svých spisech navazují na Hippolyta a potvrzují jeho texty.¹⁶

V roce 313 vydává císař Konstantin edikt milánský. Jedná se o toleranční patent, který uděluje, do té doby pronásledovaným křesťanům, svobodu a rovnoprávnost s ostatními náboženstvími. V roce 380 se křesťanství stává jediným povoleným státním náboženstvím.

V prvních stoletích jsou informace o průběhu mše zaznamenány v dílech církevních autorů. První liturgický popis mše, tj. detailní popis jejích jednotlivých částí a celého ordo misae nacházíme v římských ordines, především v Ordo romanus I., popisující praxi 7. století. Vedle popisu mše se v prvních liturgických knihách objevují euchologické mešní texty – jednotlivé orace a mešní kánon. Mezi významné sakramentáře té doby patřily: sakramentář Veronese, sakramentář papeže Gelasia I. a sakramentář Gregorianum, který sloužil jako celoroční sakramentář pro papežskou liturgii.¹⁷

V polovině 8. století, za vlády krále Pipina, byla předepsána římská liturgie pro celou jeho říši. Postupně začaly vznikat první Ordines – řády.¹⁸ Jedná se o dnešní rubriky nebo ceremoniály, které popisovaly, jak má daná bohoslužba probíhat. Tyto řády se následně spojovaly do větší celků, a tak vznikaly první souhrnné liturgické knihy¹⁹.

V dalších ordines a také díky úpravám papeže Řehoře Velikého získal mešní řád ve středověku svoji ustálenou podobu a dále se nevyvíjel, byl doplněn dalšími modlitbami – apologiemi kněze. Ve středověku se jasně profiluje duální struktura mše, na jedné straně rituální jednání kněze a na straně spirituální prožívání věřících. Toto

---

¹⁶ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 31.

¹⁷ Srov. Tamtéž, s. 40.

¹⁸ *Ordo Romanus Antiquus*.

¹⁹ *Římsko-germánský pontifikál*. Liturgická kniha sepsaná kolem roku 950 v klášteře sv. Albána v Mohuči.

spirituální prožívání je dáno i alegorickým výkladem mše středověkých autorů – Cesarius, Amalarius z Metz. Tento spirituální aspekt prožívání vede ke středověkému mysticismu, jehož znamením je úcta k eucharistii, která je reprezentací oběti Krista na kříži – elevace hostie. Tím se pohled na toto mysterium stává stěžejní částí a nikoli přijímání.

V kostelích byly zavedeny mřížky, které defacto rozdělily církve na církve „kléru“ a „lidu“. Zavádí se nové církevní svátky Páně, mariánské svátky i svátky svatých. Zejména rostoucí kult svatých napomáhá ke stále častější oblibě poutí. Věřící touží vidět, co nejvíce toho, co jim víra zvěstuje. Mše svatá se slaví před vystavenou nejsvětější svátostí a IV. Lateránský koncil (1215) nařizuje věřícím přijímat eucharistii aspoň jednou ročně. Pomalu se přestává přijímat na ruku a upouští se od přijímání z kalicha.²⁰

Tridentská liturgie koncepčně přejímá formu a vnímání mešní liturgie z vrcholného středověku a scholastické sakramentální teologie. Římský misál zůstal bez větších změn platný téměř 400 let. Tridentský koncil (1545-1563) reagoval také na reformační hnutí a zdůraznil, že mše svatá je zpřítomněním, památkou a aplikací Kristovy oběti na kříži²¹ – obětní aspekt mše, a jasně tak připomněl základní myšlenky novozákonních textů. Mše svatá byla nadále slavena v latině. Mřížka mezi lidem a klérem byla zachována: „*Lid je mši přítomen, jeho účast se však omezuje na slyšení a hledění.*“²²

Druhý vatikánský (1962-1965) koncil si byl dobře vědom duálního prožívání mše: rituální knězem a spirituální věřícími, a tak se snažil takovéto prožívání mše ukončit. Na straně jedné všichni tvoří jedno slavící společenství. Na straně druhé se zde nachází spirituální prožitek a význam osobní čili lidové zbožnosti.

Ve druhé kapitole konstituce o posvátné liturgii se píše: „*aby věřící nebyli přítomni tomuto tajemství víry jako stranou stojící a němi diváci, ale aby mu pomocí obřadů a modliteb dobře porozuměli. Mají mít uvědomělou, zbožnou a aktivní účast na posvátném úkonu, aby se poučili Božím slovem a posílili hostinou těla Páně a aby vzdávali díky Bohu.*“²³ Koncil k dosažení tohoto cíle přepracovává mešní řád ve směru, „*aby jasněji vynikl vlastní smysl jednotlivých částí i jejich vzájemný vztah a aby se*

---

²⁰ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 45-46.

²¹ Srov. Tridentský koncil: DS 1740.

²² ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 50.

²³ SC 48.

*věřícím usnadnila zbožná a aktivní účast. Proto je třeba obřady zjednodušit, přitom však svědomitě zachovat jejich podstatu. Ať se vynechá, co bylo během času zdvojeno nebo přidáno ne právě účelně. Ať se naopak obnoví podle starobylé tradice otců i něco z toho, co nepřizní doby zaniklo, pokud to bude uznáno za vhodné nebo potřebné.*²⁴ Postupně se tak vypracovávají nové liturgické knihy. Mešní řád (Ordo missae) se stává stálou částí misálu. V roce 1970 vychází „Missale Romanum“, který zahrnuje „Všeobecná ustanovení o liturgickém roku a o kalendáři“ a „Všeobecné pokyny k Římskému misálu“, jejichž součástí jsou i obsahové výklady.

Bohoslužebné prostory doznávají po koncilu významných změn. Presbytář se přestává oddělovat od lodi kostela mřížkou. Kněží začínají sloužit mši svatou čelem k lidu na obětním stole. Přibylo místo pro *Ambon*²⁵ a *Sedes*²⁶. Oltář se odlepuje od zdi, posouvá se dopředu a je možné ho „obcházet“. Na rozdíl od tridentské mše svaté, která byla sloužena převážně v latině, se liturgický jazyk mění a určité části liturgie jsou slouženy v národním jazyce dané země. Jedná se především o čtení, přímluvy a části týkající se lidu. Další rozšíření národního jazyka do zbytku liturgie bylo na uvážení místního ordináře. Dnes je běžná praxe, že celá mše bývá sloužena v národním jazyce.

1.2 Struktura a jednotlivé části mše svaté

Liturgie mše svaté se skládá ze dvou hlavních částí: bohoslužby slova a eucharistické bohoslužby. Tyto dvě části jsou vzájemně spojeny tak těsně, že dohromady tvoří jedinou bohoslužbu. Tzn., že věřící jsou při mši syceni jak ze stolu Božího slova, tak ze stolu těla Páně.²⁷ Dřívější formy mše svaté přikládaly bohoslužbě slova menší význam než eucharistické bohoslužbě. Obě tyto části doplňují úvodní (vstupní) a závěrečné obřady.

Mše svatá, jako celek, bývá v praxi označována jedním souhrnným názvem Eucharistie, a tak je zapotřebí rozlišovat, zdali mluvíme o mši jako celku nebo jen o její druhé hlavní části.

Následující struktura mše svaté a její jednotlivé části, které budou dále rozpracovány, vychází především z platného Mešního řádu²⁸ a schématického přehledu

---

²⁴ SC 50.

²⁵ *Ambon* je místo určené pro hlásání Božího slova.

²⁶ *Sedes* je sedadlo určené pro kněze, který předsedá liturgii.

²⁷ Srov. SC 56.

²⁸ Srov. *Ordo Missae: Mešní řád*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2002.

A. Adama²⁹. Vzhledem k tématu této práce a závěrečnému porovnání jsou citovány biblické prvky jednotlivých částí mše, které byly významné při mystických prožitcích vizionářky.

a) Úvodní (vstupní) obřady:

Příchod se zpěvem (Introit); pozdravení oltáře políbením; znamení kříže; pozdravení shromážděného lidu; uvedení do bohoslužby; úkon kajícího; Pane, smiluj se (Kyrie eleison); Sláva na výsostech Bohu (Gloria); vstupní modlitba.

b) Bohoslužba slova:

Biblická čtení; responsoriální žalm (dříve Graduál); Aleluja před evangeliem; evangelium; kázání (homilie); vyznání víry (Krédo); přimluy (modlitba věřících).

c) Eucharistická bohoslužba:

- Příprava darů: přinášení darů; přípravná modlitba; okuřování; umývání rukou (lavabo); modlitba nad dary.
- Eucharistická modlitba: preface (díkůvzdání); společné volání (Sanktus); svolávání Ducha svatého k proměnění (Epikléze); slova ustanovení a proměnění; anamnéze; epikléze k přijímání s modlitbou za jednotu; přimluvné modlitby s připomínkou svatých; závěrečná doxologie.
- Přijímání: modlitba Páně (Otčenáš); pozdravení pokoje; úkon lámání chleba, míšení a Beránku Boží (Agnus Dei); přípravná modlitba; vlastní přijímání; díkyčinění a závěrečná modlitba.

d) Závěrečné obřady:

Ohlášky; pozdravení a požehnání kněze; propuštění; políbení oltáře a odchod.

1.2.1 Úvodní (vstupní) obřady

Úvodní obřady slouží k tomu, aby věřící vytvořili společenství a připravili se k naslouchání Božímu slovu a slavení eucharistie. Samotná příprava na slavení mše svaté by měla začínat daleko dříve. „Pro Boží milosrdenství, vás, bratři, vybízím: přinášejte sami sebe, jako oběť čistou, svatou a Bohu milou, to ať je vaše duchovní

---

²⁹ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 187-188.

bohoslužba.³⁰ Slovy svatého Pavla můžeme konstatovat, že celý náš život je přípravou na slavení eucharistie. Jako bližší příprava na slavení mše může posloužit četba biblických textů, které náleží na danou neděli, četba a rozjímání orací, preface nebo antifon. Bezprostřední příprava pak může vypadat včasným příchodem do kostela, chvilkou ticha a usebráním, uvědoměním si a předložením Bohu s čím na mši přicházím a jak velké věci pro mě Bůh chystá.³¹

Příchod a vstupní zpěv (introit)

Vstupní zpěv doprovází příchod kněze a ministranty do presbytáře³². Jeho úkolem je zahájit bohoslužbu, podporovat jednotu všech shromážděných, uvést jejich smysl do tajemství liturgické doby nebo svátku. Proto je důležité dobře zvolit konkrétní píseň, která se úzce spojuje s celkem liturgie daného dne.

Introit dále vyjadřuje pomocí jednoty hlasu, jednotu srdcí celého společenství. Čím více věřících se přidá ke vstupnímu zpěvu, tím lépe je vyjádřena jednota. Hudba přece nerozezná pouze náš hlas a rty, ale také naše nitro. Příchod kněze a ministrantů může být obohacen kadidlem, svícemi a křížem. Takovýto slavnostní průvod se zpěvem je znázorněním, že do společenství přichází jediný král a pán – Ježíš Kristus.

Pozdravení oltáře políbením

Kněz, jáhen a případně koncelebranti zdraví políbením oltář, jako symbol Krista, na znamení úcty. Kněz může též oltář okouřit. Do kadidla se používá vonná pryskyřice ze stromu *Boswellia sacra*, který roste v Somálsku a Arábii. Okouřování je vhodné zejména během svátečních dnů nebo významných slavností. Křesťané nejdříve kadidlo odmítali, protože kadidlo bylo používáno při pohanských kultech a na znamení odpadu křesťanů od pravé víry. U židů se kadidlo používalo jako symbol modlitby a bylo spalováno na oltáři v chrámu jako oběť chvály a symbol klanění se Bohu.³³

Kadidlo se v liturgii západních křesťanských bohoslužeb začalo užívat během 5. století. Používalo se jako symbol modlitby, znamení úcty a přímluvných modliteb

---

³⁰ Řím 12,1.

³¹ Srov. Radek TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2018, s. 8-9.

³² *Presbytář* je chrámový prostor vyhrazený kněžím, přísluhujícím, ministrantům, atd., kolem hlavního oltáře.

³³ Srov. Pavel KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorece*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020, s. 181-182.

církve. V žalmu 141 čteme: „Jako dým kadidla stoupají mé modlitby k tobě Hospodine.“³⁴

Znamení kříže

Kříž nám připomíná dvě nejdůležitější události dějin lidstva: Ježíšovu smrt a Ježíšovo zmrtvýchvstání. Gesto kříže bylo brzy vnímáno jako ochrana proti Zlému, protože Ježíš na kříži porazil smrt, zvítězil nad ďáblem. Teologové středověku měli za to, že při děláním znamení kříže, stavíme pevnost proti nepříteli.³⁵

V katechismu katolické církve se píše, že Ježíš byl poslušný Otci „až k smrti na kříži.“³⁶ Svou láskou a poslušností naplnil své smírné poslání trpícího Služebníka, který nás vykoupil tím, že na sebe vzal naše hříchy.³⁷

„Křesťané velmi brzy začali každou svou činnost začínat znamením kříže (při oblékání, umývání, obouvaní, před spaním, před prací, při odchodu a příchodu domů), samozřejmě tedy také modlitbu. Na kříži se totiž Ježíš z lásky k lidem vydal až do krajnosti, na kříži byla porážena smrt, na kříži máme skrze svůj křest účast. Kříž je znamením naší identity. Proto děláme znamení kříže také v úvodu bohoslužby, i když ta již začala shromážděním křesťanů, vstupním zpěvem a vstupním průvodem.“³⁸

Když děláme znamení kříže, říkáme při tom: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen“. Tato slova jsou slovy křestní formule,³⁹ která nad námi byla vyslovena při křtu, kde jsme spolu s Kristem umřeli hříchu jednou provždy a spolu s Kristem povstali k životu věčnému.⁴⁰ Trojiční formule se připojila na sklonku středověku.

Pozdravení shromážděného lidu a uvedení do bohoslužby

Kněz pozdraví shromážděné věřící jednou z několika pozdravných a žehnacích formulí, které jsou na výběr v mešním řádu. Jedná se o pozdrav inspirovaný listy svatého apoštola Pavla, když zdraví kněz. Biskup zdraví slovy zmrtvýchvstalého Krista.

---

³⁴ Srov. Ž 141,2.

³⁵ Srov. TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 15.

³⁶ Flp 2,8.

³⁷ Srov. KKC 623.

³⁸ Znamení kříže a pozdrav lidu. *Liturgie.cz* [online]. [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: <https://www.liturgie.cz/temata/mse-svata/uvodni-obrady/znameni-krize-a-pozdrav-lidu>.

³⁹ Mt 28,19: Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

⁴⁰ Řím 6, 3-4: Nevíte snad, že všichni, kteří jsme pokřtěni v Krista Ježíše, byli jsme pokřtěni v jeho smrti? Byli jsme tedy křtem spolu s ním pohřbeni ve smrt, abychom – jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slavnou mocí svého Otce – i my vstoupili na cestu nového života.

Mezi nejznámější pozdravy patří „Pán s vámi“. Lid odpovídá „I s tebou“. Tímto pozdravem a jeho odpovědí si máme uvědomit, že se již nacházíme v přítomnosti Páně a zároveň se takto dává najevo tajemství shromážděné církve.⁴¹

Svatý Augustín v jednom velikonočním kázání říká: „*Pán s vámi, to říkáváme, když zdravíme z apsidy*⁴², a říkáme to, kdykoliv se modlíme; protože to nám vyprošuje, aby byl Pán stále s námi, protože bez něj nejsme nic.“⁴³

Nesmíme zapomínat, že tento pozdrav je zároveň požehnání, které nejdříve dává kněz lidu a při odpovědi žehná lid knězi. Jinými slovy kněz přeje shromážděným, aby mši dobře prožili a měli z ní užitek. To stejné přeje lid knězi.⁴⁴

Tento pozdrav je doprovázen gestem otevřených, přijímajících rukou a stejně jako jsme psali výše, znamená, že Ježíš je přítomen uprostřed svého lidu a ujímá se každého, kdo za ním přichází.⁴⁵

Uvedení do bohoslužby by mělo být krátké a výstižné. Nemělo by se jednat o první kázání, spíše by mělo uvést věřící do mše, vtáhnout je do modlitby. Uvedení do bohoslužby může několika slovy přednést kněz nebo jáhen nebo příslušující laik.

Úkon kajícnosti

Je dobré, když na slova kněze, který uvádí shromážděný lid do bohoslužby, přímo navazuje úkon kajícnosti. Jedná se o chvíli ticha, po které následuje všeobecné vyznání hříchů celého shromáždění, které je zakončeno rozhřešením z úst kněze. Toto rozhřešení však nemůže být stavěno na roveň svátosti smíření. Úkon kajícnosti je doprovázen gestem bitím se v prsa.

Ve středověku začínali křesťané svou ranní a večerní modlitbu právě úkonem kajícnosti. Tehdy se jednalo a zařazení kajících žalmů. Mezi nejznámější kající žalmy patří Davidův žalm 51, kdy k Davidovi přichází prorok Nátan, protože vešel k Bat-šebě. Irští mniši v raném středověku se před ranní modlitbou vyznávali jeden druhému: „Vyznávám se Pánu a tobě, bratře, že jsem zhřešil myšlením, slovy i skutky. Proto tě prosím, modli se za mě.“ Druhý mnich odpověděl: „Všemohoucí Bůh ať se nad tebou

---

⁴¹ Srov. VPŘM 50.

⁴² *Apsida* jinými slovy též kněžiště.

⁴³ Srov. TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 17-18.

⁴⁴ Často ve farnostech slyšíme, že se budeme modlit za naše kněze, ale přitom si nejsme vědomi toho, že při každé mši svaté žehnáme knězi, když odpovídáme na jeho pozdrav.

⁴⁵ Znamení kříže a pozdrav lidu. *Liturgie.cz* [online]. [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: <https://www.liturgie.cz/temata/mse-svata/uvodni-obrady/znameni-krize-a-pozdrav-lidu>.

smiluje, ať ti odpustí všechny hříchy a dovede tě do života věčného.“ Během 10. století tento mnišský styl vyznání hříchů přeskočil do mše svaté nejprve ve Francii a během 12. století i do Říma. Zprvu šlo o dialog mezi knězem a ministrany, ale ve 20. století rozhodl papež Pavel VI., že úkon kajícího mají říkat všichni, kdo jsou v kostele přítomni.⁴⁶

Účelem vyznání hříchů, a zvláště chvíle ticha, která mu předchází, je, vstoupit do usebrání a uvědomit si, že před Bohem předstupujeme jako hříšníci, jako ti, kteří touží po jeho milosrdenství, bez něhož se neobejdeme. V knize *Fundamentální liturgika* od Pavla Kopečka se píše: „*Mlčení před vyznáním hříchů: Při úkonu kajícího na začátku mše se má zachovat chvíle mlčení, nejedná se však o zpytování svědomí. Máme si jen uvědomit Boží blízkost, to, co chceme právě prožívat, a vyznat před Bohem svou nehodnost, slabost a nutnost Boží pomoci, svoji závislost.*“⁴⁷

Gesto „bití v prsa“ vyjadřuje pokoru a lítost např. celníka v chrámu⁴⁸ nebo zástupu po Kristově ukřižování.⁴⁹ Stejně tak svatý Augustín a svatý Jan Zlatoústý vidí v gestu bití v prsa vyjádření naší hříšnosti a lítosti.⁵⁰

Obecné vyznání viny se může spojit dohromady se zvoláním *Kyrie* nebo se může vynechat, pokud je ve vstupních obřadech zahrnuto kropení svěcenou vodou – *Asperges*.⁵¹

Pane, smiluj se (Kyrie eleison)

Zvolání *Kyrie eleison* – *Pane, smiluj se*, se do křesťanské bohoslužby dostalo z pohanství. Ve středověku se touto aklamací vzdával hold božstvu nebo vládci, který měl statut boha. V dnešní bohoslužbě invokace *Kyrie eleison* – *Christe eleison*, vyjadřuje zpěv, kterým shromáždění oslavují zmrtvýchvstalého Krista, jakožto jediného Pána a vládce světa a vyprošují si jeho milosrdenství. Správně by toto zvolání měli

---

⁴⁶ Srov. TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 19-20.

⁴⁷ KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorace*, s. 229.

⁴⁸ Lk 18,13: Avšak celník stál docela vzadu a neodvážil se ani oči k nebi pozdvihnout; bil se do prsou a říkal: „Bože, slituj se nade mnou hříšným.“

⁴⁹ Lk 23,48: A ti, kdo se v celých zástupech sešli na tuto podívanou, když viděli, co se stalo, odcházeli bijíce se do prsou.

⁵⁰ Srov. KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorace*, s. 173-174.

⁵¹ Srov. Klemens RICHTER, *Liturgie a život: co bychom měli vědět o mši, o církevním roku a smyslu liturgie*, Praha: Vyšehrad, 2003, s. 76-77.

pronášet všichni,⁵² aby se deklarovalo, že lid, schola, zpěvák a předsedající mají na něm účast.⁵³

Kyrie eleison je zbytkem starobylé litanie nejspíše východní liturgie, na což poukazuje i zachování řeckého zvolání, do západní liturgie jej v pátém století zavedl pravděpodobně papež Gelásius. Zpočátku bylo těchto invokací až dvacet, ale postupem času se redukovaly a dnes jsou pro nás nejznámější tři invokace. Každá z nich se zopakuje, tzn. celkem 6 invokací. K invokacím lze přidat i tzv. vsuvky neboli tropy, pokud je zvolání Kyrie eleison spojeno dohromady s vyznáním viny při jedné z forem obecného vyznání hříchů na počátku bohoslužby.⁵⁴

Sláva na výsostech Bohu (Gloria in excelsis)

Gloria je velmi starý a úctyhodný hymnus, který patří mezi úplně nejstarší křesťanské nebiblické chvalozpěvy, spolu s hymny Te Deum nebo Fos hilaron – Světlo jsi oblažující, a který se dochoval v řeckém jazyce v Apoštolských konstitucích ze třetího století. V kodexu alexandrijském Nového zákona z pátého století je dochovaný skoro doslovně v dnešním znění.⁵⁵ Zpočátku byl vyhrazen pouze pro mši slouženou biskupem a kněží mohli Gloria užívat pouze o Velikonocích až do dvanáctého století.

„Zpěv Sláva na výsostech Bohu, představuje chválu vzdávanou Trojjedinému Bohu, která tryská ze srdcí shromážděného Božího lidu. Zpívá se proto ve dnech, v nichž chceme Boha obzvláště chválit: především v neděli, kdy si připomínáme Kristovo zmrtvýchvstání, ale také o dalších svátcích a slavnostech.“⁵⁶ V době adventní a postní se hymnus vynechává z toho důvodu, že „radostný a hlasitý jásos ustupuje spíše klidnějším prvkům, umožňujícím zkoumat každý sám sebe.“⁵⁷

Zpěv může začít kněz nebo schola nebo zpěvák, záleží na vhodnosti. Zpívají však všichni nebo lid střídavě se scholou nebo jen schola. Není úplně vhodné, aby se

---

⁵² Aklamace Kyrie je holdem celého lidu Božího, bez vedoucího podílu kněze, který je při Kyrie jedním z věřících.

⁵³ Srov. VPŘM 52.

⁵⁴ Srov. RICHTER, *Liturgie a život: co bychom měli vědět o mši, o církevním roku a smyslu liturgie*, s. 78-79.

⁵⁵ Srov. Josef JUNGSMANN, *Genetický výklad mše*, 1990, s. 4.

⁵⁶ LITURGIE.CZ, „Gloria in excelsis,“ <https://www.liturgie.cz/temata/mse-svata/uvodni-obrady/gloria-in-excelsis> [cit. 28.12.2023].

⁵⁷ Tamtéž.

Gloria recitovalo, pokud k tomu dojde, říkají jej všichni společně nebo se střídají dva chóry.⁵⁸

Vstupní modlitba

Vstupní modlitba je poslední částí úvodních obřadů. Někdy ji označujeme slovem kolekta. Slovo kolekta pochází z latinského *colligere* což znamená sbírat. Trefně je tak vyjádřen význam vstupní modlitby. Ten, který předsedá bohoslužbě jakoby „posbírá, shrne“ jednotlivé úmysly věřících a jménem celého shromáždění je shrne a přednese Bohu v jedné modlitbě, která může vyjadřovat povahu právě slavené bohoslužby. Proto musí být vstupní modlitba přednesena nahlas a zřetelně, aby mohli věřící na konci připojit své Amen.⁵⁹

Na začátku vybídne kněz lid slovy „Modleme se“. Po tomto vybídnutí má následovat krátká chvíle ticha. „*Všichni spolu s knězem chvíli mlčí, aby si uvědomili, že stojí před tváří Boží, a v duchu si připravili své prosby.*“⁶⁰ Délka tohoto mlčení je docela důležitá a měla by trvat řádově ve vyšších jednotkách sekund, aby věřící měli dostatek času na uvědomění si toho, s čím na mši svatou přišli. Nynější praxe je často taková, že kněz po vybídnutí lidu, nedává dostatečný prostor tomuto mlčení, což je spíše na škodu. Následuje samotná vstupní modlitba, která je často inspirována starými římskými modlitbami, jejichž autory jsou někteří papežové nebo církevní otcové jako např. sv. Augustín. Kolekta je uzavřena jedním z několika možností trinitárního zakončení, ve kterém se obecně obrácíme k Bohu Otci skrze Syna – Ježíše Krista v Duchu svatém. Shromáždění připojí své Amen.

Kněz pronáší vstupní modlitbu s rozepjatýma rukama. Toto gesto vyjadřuje odevzdání se do Boží vůle a důvěru v Boha. Lid při kolektě stojí. Stáním se vyjadřuje základní postoj společné modlitby, kdy jsou věřící obráceni k Bohu, důstojnost a postoj toho, kdo stojí před Bohem.⁶¹

---

⁵⁸ Srov. VPŘM 53.

⁵⁹ Hebrejské *Amen* v překladu znamená: „Ano, ať se tak stane!“ nebo „Ano, tak to je!“ Jinými slovy, když lid připojí na konci vstupní modlitby své *Amen*, přijímá modlitbu kněze za svou a potvrzuje ji.

⁶⁰ VPŘM 54.

⁶¹ Srov. KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorace*, s. 169, 174.

1.2.2 Bohoslužba slova

Již od 2. století pozorujeme, že eucharistické bohoslužbě předcházela biblická čtení. Tento zvyk, zařadit biblická čtení do bohoslužby, křesťané převzali z židovství. Synagogální bohoslužba v sobě zahrnovala, jak modlitby, tak starozákonní čtení ze Zákona a Proroků. Tuto skutečnost dokládá 13. kapitola Skutků apoštolů, kde se píše: „*Když nastala sobota, vešli do synagogy a posadili se. Po čtení ze Zákona a Proroků vybidli je představení synagogy: „Bratři, máte-li slovo povzbuzení, promluvte k lidu.“ Tu povstal Pavel, pokynul rukou a řekl: „Muži izraelští a s nimi vy, kteří ctíte jediného Boha, slyšte mne!“⁶² Je patrné, že již tehdy bylo biblické čtení doplněno o jakési „povídání“, z něhož se zrodilo dnešní kázání. Křesťané později též přidali četbu dopisů apoštolů. Tak se zrodila hrubá struktura naší bohoslužby slova, kde se počet čtení různě měnil. Zprvu čtyři čtení, pak tři, respektive dvě.*

Druhý vatikánský koncil klade důraz na biblická čtení při mši, kde jejich výběr má být rozmanitější a přiléhavější danému období.⁶³ Věřícím se tak má poskytnout bohatěji prostřený stůl Božího slova, kde během určitého časového úseku (3 roky) se lidu přečtou nejdůležitější části Písma svatého.⁶⁴

Všeobecné pokyny k Římskému misálu pak bohoslužbu slova popisují takto: „*Hlavní část bohoslužby slova tvoří čtení z Písma svatého proložená mezizpěvy; homilie, vyznání víry a přímlyvy neboli modlitba věřících ji rozvíjejí a uzavírají. Ve čteních, která homilie vykládá, totiž Bůh mluví k svému lidu, zjevuje tajemství vykoupení a spásy a nabízí duchovní pokrm. Sám Kristus je svým slovem přítomen uprostřed věřících. Toto Boží slovo si lid přivlastňuje mlčením a zpěvy a hlásí se k němu vyznáním víry. Jím posílen se v přímlyvách modlí za potřeby celé církve a za spásu celého světa.“⁶⁵*

Během všech svátečních a nedělních bohoslužeb se čtou tři čtení: první ze Starého zákona, druhé z apoštolských listů, Skutků apoštolů nebo ze Zjevení a třetí je evangelium. Po Druhém vatikánském koncilu se zavedl tříletý systém perikop.⁶⁶ Jedná se o perikopy označené písmeny A, B a C, kdy cyklus C připadá na roky, které jsou dělitelné třemi. Cykly A a B následují v odpovídajícím pořadí. V cyklu A se čte

---

⁶² Sk 13, 15-17.

⁶³ Srov. SC 35.

⁶⁴ Srov. SC 51.

⁶⁵ VPŘM 55.

⁶⁶ Perikopa je úryvek z Písma svatého.

Matoušovo evangelium, v cyklu B se čte Markovo evangelium a v cyklu C se čte Lukášovo evangelium. Janovo evangelium je vyhrazeno pro poslední týdny doby postní a pro dobu velikonoční. Skutky apoštolů se čtou v 1. čtení doby velikonoční.⁶⁷

System perikop během všedních dní předpokládá jen dvojí čtení. První čtení se dělí na dvě roční řady, kdy řada I se používá v lichých a řada II v sudých letech. Evangelia jsou rozdělena tak, že v 1-9 týdnu se čte Marek, v 10-21 týdnu se čte Matouš a ve 22-34 týdnu se čte Lukáš. Pro zvláštní období existuje jiná možnost volby.⁶⁸

Mše svaté o svátcích, památkách svatých, mše svaté při slavení svátostí a svátostin, mše při různých příležitostech a votivní mše svaté⁶⁹ mají taktéž svůj řád a bohatou možnost volby.⁷⁰

Biblická čtení

Dnes předchází evangelijnímu čtení, čtení z knih Starého a Nového zákona. Neevangelijní čtení se zaměřují zejména na příběhy izraelského lidu nebo události ze života prvotní církve. V žádném případě nelze říct, že čtení ze starého zákona a listy apoštolů jsou mrtvými texty. Jedná se o živé Boží slovo, které zasahuje srdce každého, kdo mu naslouchá. Proto první a druhé čtení při mši nesmí být nahrazeno žádnou nebiblickou literaturou. Čtení před evangeliem mají za úkol, mimo jiné, připravit shromážděné na přijetí radostné zvěsti, kterou je evangelium.⁷¹ Vložení starozákonních textů do liturgie, zdůrazňuje jednotu obojího zákona a dějin spásy.

Čtení se přednáší od ambonu (z řeckého *anabainein* = vystoupit) nebo čtecího pultu. Ambon je místem pro přednes Božího slova, které má mít určitou důstojnost a má poutat pozornost shromážděných, kteří naslouchají liturgickým čtením. Ambon se tak stal oltářem Božího slova a středem této bohoslužby. Důležité je zmínit, že se jedná o prostor, nikoliv o část inventáře.⁷² Kromě čtení se od ambonu přednáší také responsoriální žalm a velikonoční chvalozpěv; rovněž se odtud může pronášet homilie a úmysly v přimluvách.

---

⁶⁷ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 192.

⁶⁸ Srov. Tamtéž, s. 193.

⁶⁹ *Votivní mše svatá* má speciální zaměření a neslaví se podle liturgie daného dne, ale používá odlišné čtení a modlitby. Např. za vládců, poutníky, zemřelé, v době války, odvrácení pohrom, smíření, křest, manželství, svěcení a výročí...

⁷⁰ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 193.

⁷¹ Srov. LITURGIE.CZ, „Gloria in excelsis,“ <https://www.liturgie.cz/temata/mse-svata/bohoslužba-slova/prvni-cteni> [cit. 4.1.2024].

⁷² Srov. KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorace*, s. 406.

Neevangelijní čtení může přednášet laický lektor nebo jáhen nebo v krajním případě i předsedající, kdežto přednes evangelia je určen pouze jáhnovi, přísluhujícímu knězi nebo v krajním případě předsedajícímu. Předsedající by neměl číst z toho důvodu, že i on má při čtení Božího slova statut posluchače. Lektor, po tom, co přečte dané biblické čtení, zvolá: „Slyšeli jsme slovo Boží“, lid odpoví: „Bohu díky.“⁷³ Toto zvolání však není ve všech oblastech katolické církve povinné.

Při prvním a druhém čtení všichni sedí, protože se tím dobře vyjadřuje ochota k naslouchání.⁷⁴

Responsoriální žalm (dříve Graduál)

Je vhodné, aby po biblických čteních byly zařazeny určité zpěvy. Tyto zpěvy pomáhají shromážděným věřícím, aby v nich, před malou chvílí čtené Boží slovo doznělo, a oni měli čas a jistý prostor pro jeho kontemplaci a rozjímání, nebo jen prosté setrvání u něj. Proto jsou zpívány žalmy velice vhodné. Jedná se totiž o Boží slovo, které se svou literární formou daleko více působí na city člověka a také již samotné řecké označení pro žalmy – *psalmoi* a hebrejské označení – *tehelim*, v obou překladech znamená chvalozpěvy.⁷⁵ Proto při velikonoční vigílii následuje po každém čtení zpíváný žalm, který nám umožní o jednotlivých čteních chvíli meditovat a nechat je působit na naše srdce. Responsoriální žalm je často vybrán tak, že odpovídá nebo nějak navazuje na biblické čtení nebo nás má připravit na naslouchání radostné zvěsti, kterou je evangelium.⁷⁶

Responsoriální žalm by měl být zpíváný zvláště vyškoleným zpěvákem – kantorem, žalmistou. Lid odpovídá po každém krátkém úseku refrémem – *responsum*. Žalmista vystupoval na ambon tak, že zůstal stát na druhém schodu, protože plná výše zůstala vyhrazena pouze evangeliu. Tento stupeň se označoval slovem grad, od kterého vznikl dřívější název *Graduál*.⁷⁷ V dnešních farnostech je zvykem, že žalm často přednáší schola nebo varhaník.

---

⁷³ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 193.

⁷⁴ Srov. TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 27.

⁷⁵ Srov. KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorace*, s. 219.

⁷⁶ Srov. TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 29-30.

⁷⁷ Srov. JUNGSMANN, *Genetický výklad mše*, 1990, s. 7.

Aleluja před evangeliem

Po biblických čteních následuje Alelujový zpěv,⁷⁸ který je samostatným obřadem či úkonem. Tento zpěv je většinou proložen veršem z Nového zákona a již se nevztahuje k prvnímu nebo druhému čtení, ale pouze k evangeliu. Jedná se o zvolání neboli aklamaci ke Kristu.

Ve všeobecném úvodu k mešním lekcionáři se píše: „*Shromáždění věřících takto vítá Pána, který k němu má promlouvat, pozdravuje ho a zpěvem vyznává svou víru. „Aleluja“ a verš před evangeliem se mají zpívat; všichni přitom stojí. Nezpívá jenom sám zpěvák, který začíná, nebo sbor, ale zpívat má společně všecken lid.*“⁷⁹

Když zpíváme tuto krátkou aklamaci, připojujeme se k andělům a všem svatým v nebi (podobně jako při zpěvu *Sanctus* v eucharistické části bohoslužby), protože právě oni volají Aleluja, podle knihy Zjevení svatého apoštola Jana, před Božím trůnem.⁸⁰

Dle všeobecných pokynů k římskému misálu máme tři možnosti zpěvu před evangeliem, jestliže je při mši čteno pouze jedno čtení. Zaprvé: „*V době, kdy se říká Aleluja, může se použít buď alelujový žalm, nebo žalm a Aleluja s příslušným veršem.*“ Zadruhé: „*V době, kdy se Aleluja neříká, může se použít buď žalm a verš před evangeliem, nebo pouze žalm.*“ Zatřetí: „*Pokud se Aleluja nebo verš před evangeliem nezpívají, mohou se vynechat.*“⁸¹

Před Velikonocemi, v době postní se místo Aleluja zpívá verš, který je uvedený v lekcionáři. Díky tomu si máme lépe uvědomit, že Boha můžeme chválit jen proto, že Ježíš prožil své Velikonoce, umřel za nás a třetího dne vstal z mrtvých.

Evangelium

Apoštol Pavel v listě Římanům píše: „*Nestydím se za evangelium: je to moc Boží ke spasení pro každého, kdo věří, předně pro Žida, ale také pro Řeka.*“⁸² Předčítání evangelia je bezesporu vyvrcholením bohoslužby slova. Sama liturgie nás učí, že evangeliu je potřeba prokazovat nejvyšší úctu, proto je na rozdíl od ostatních čtení odlišeno tak, že ten, kdo bude evangelium předčítat, se nejprve připravuje požehnáním⁸³

---

⁷⁸ *Aleluja* je hebrejské slovo, které v překladu znamená „chvalte Pána“.

⁷⁹ OLM 23.

⁸⁰ Zj 19, 1: „Potom jsem slyšel mocný hlas jakoby obrovského zástupu v nebi: „Aleluja! Spasení, sláva i moc patří Bohu našemu...“

⁸¹ VPŘM 63.

⁸² Řím 1, 16.

⁸³ Kněz žehná jáhnovi slovy: „Ať ti Bůh očistí srdce.“

– pakliže je evangelium předčítáno jáhnem nebo modlitbou⁸⁴ – pakliže je evangelium předčítáno knězem.⁸⁵

Dalším prvek odlišující evangelium od ostatních biblických čtení je, že evangelium může číst nebo zpívat pouze kněz nebo jáhen. Lid během naslouchání evangelia stojí. Vyjadřuje tak, že je mezi nimi přítomen Kristus, který k nim promlouvá právě slovy evangelia.

Evangelium je možné předčítat ze samostatné liturgické knihy evangelií tzv. *evangeliáře*. Evangeliář se může přinášet k ambonu v průvodu, spolu s kadidlem⁸⁶ a svícemi. Před čtením evangelia se evangeliář okužuje. Po přečtení evangelia z evangeliáře přednášející (jáhen nebo kněz) evangeliář políbí a modlí se: „Radostná Boží zvěst ať nás osvobodí od hříchů.“ Tato úcta k evangeliáři pramení z historie, kde Ježíšova slova vyřčená v evangeliích, byla považována za Kristova autentická slova, na rozdíl od ostatních Novozákonních knih, které byly považovány za pastorační a naučné spisy Ježíšových učedníků.⁸⁷

Na závěr je důležité říci, že evangelium není v žádném případě „větší“ Boží slovo než první a druhé čtení nebo žalmy a v žádném případě nemá tato mimořádná úcta evangeliu vést k podcenění ostatních čtení. Všeobecné pokyny k římskému misálu s odkazem na konstituci o posvátné liturgii udávají o všech biblických čteních, aniž by nějak vyzdvihovaly evangelium, následující: „*Ve čteních... Bůh mluví k svému lidu, zjevuje tajemství vykoupení a spásy a nabízí duchovní pokrm. Sám Kristus je svým slovem přítomen mezi věřícími.*“⁸⁸

Kázání (homilie)

Výraz homilie pochází z řeckého *homilia* jehož význam je: jednat navzájem s důvěrou, mluvit spolu důvěrně.⁸⁹ Nový zákon nám předkládá několik případů, kdy se používá termín homilie ve stejném významu. V Lukášově evangeliu⁹⁰ jdou učedníci do

---

⁸⁴ Kněz se hluboce skloní před oltářem a potichu říká: „Očist' mi srdce i ústa.“

⁸⁵ Srov. VPŘM 60.

⁸⁶ „*Při chůzi k ambonu byl lektor přiváděn v malém průvodě, přičemž vpředu šli akolyté se svíčkami a kadidlem. Knize evangelií se tím prokazovala ona pocta, kterou prokazoval dvorní ceremoniál antické kultury panovníkovi, když veřejně vystupoval; před ním se nesly pochodně a nádoby s ohněm.*“ JUNGMANN, *Genetický výklad mše*, 1990, s. 8.

⁸⁷ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 195.

⁸⁸ VPŘM 55.

⁸⁹ Srov. M. KUNZLER, *Liturgie sein. Entwurf einer Ars celebrandi*, s. 437.

⁹⁰ Lk 24, 14: „a rozmlouvali spolu o tom všem, co se událo.“

Emaus a důvěrně spolu hovoří. Ve Skutcích apoštolu⁹¹ Pavel důvěrně hovoří s Félixem. Jak v Lukášově evangeliu, tak ve Skutcích apoštolů jde o důvěrný a významný rozhovor. První zmínky o kázání jakožto součásti bohoslužby pocházejí ze druhého století od Justina Mučedníka. Od středověku se kázání pronášelo mimo bohoslužby. Druhý vatikánský koncil ve své Konstituci o posvátné liturgii chápe promluvu jako integrální součást liturgie.⁹²

„Jako součást liturgie se velmi doporučuje homilie, v níž se na základě posvátných textů vykládají tajemství víry a pravidla křesťanského života během liturgického roku. Zvláště při mších, které jsou slaveny o nedělích a zasvěcených svátcích za účasti lidu, se nesmí vynechat, leda z vážného důvodu.“⁹³

Všeobecné pokyny k Římskému misálu pak rozvíjejí konstituční věty o homilii následovně. Homilie jakožto součást bohoslužby se velmi doporučuje, protože je nutná k posile křesťanského života. Má se zaměřovat na texty z Písma svatého, které byly při bohoslužbě právě čteny nebo na některé texty ordinária či propria mše daného dne. Stejně tak se mají brát v potaz zvláštní potřeby posluchačů. Vynechání homilie při mši o nedělích a zasvěcených svátcích lze pouze z vážných důvodů. Ve všedních dnech během „silných období“ a při větší účasti lidu se promluva doporučuje.⁹⁴

Cílem homilie tedy je, aby pomáhala věřícím aktivnějším způsobem slavit eucharistii a držet se v životě toho, co vírou přijali.

Homiletický direktář uvádí, že homilii během bohoslužby mohou pronášet jen biskupové, kněží a jáhni. Jinými slovy homilii by měl pronášet ten, kdo danou bohoslužbu vede nebo ten, kdo byl vysvěcen, aby předsedal nebo asistoval u oltáře.⁹⁵

Pronášet homilii s sebou nese velikou zodpovědnost, a proto je důležité, aby se ti, kdo kážou, svědomitě připravovali např. dle Homiletického direktáře, který byl vydán právě kvůli tomu. Dle direktáře by se měla homilie skládat z těchto částí: výklad přečteného textu Bible ve světle Ježíšovy smrti a zmrtvýchvstání; příprava na slavení eucharistie; vysvětlení, jak může slyšené Boží slovo a přijatá eucharistie působit v životě každého z nás po tom, co odejdeme z bohoslužby.

---

⁹¹ Sk 24, 26: „... Proto si ho dal také častěji zavolat a hovořil s ním.“

⁹² Srov. KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorece*, s. 204-205.

⁹³ SC 52.

⁹⁴ Srov. VPŘM 65, 66.

⁹⁵ Srov. Homiletický direktář 5.

Kázání se pronáší většinou od ambonu, oltáře či sedes. Ve zvláštních případech je možno některé prvky porušit. Jedná se například o kázání při mších pro děti.

Po homilii je důležité nechat chvíli mlčení. Toto ticho má sloužit k tomu, aby mohlo Boží slovo s jeho výkladem doznít a zakořenit v srdcích shromážděného lidu.

Vyznání víry (Krédo)⁹⁶

Vilém Durand trefně vystihuje to, proč po biblických čteních, evangeliu a homilii následuje právě vyznání víry. Po evangeliu následuje vyznání víry, protože tím se ukazuje, že po zvěstování přichází víra. Takto to říká svatý Jan: „Když takto mluvil, mnozí v něho uvěřili.“⁹⁷ A podobně apoštol Pavel: „Víra je tedy z hlásání.“^{98 99}

Církev se již od počátku snaží v ustálených a pro všechny závazných formulích vyjádřit, předat a shrnout podstatu své víry. Těmto souhrnům víry se dle Katechismu katolické církve říká: vyznání víry, symbol víry nebo Krédo.¹⁰⁰

Ze všech vyznání víry, které byly vytvořeny, jsou dvě, které zaujímají v církvi zcela zvláštní místo. Jedná se o *Apoštolské vyznání víry* a *Nicejsko-cařihradské vyznání víry*. První zmíněné je starobylým křesťanským vyznáním římské církve a je považováno za věrné shrnutí víry apoštolů. Druhé zmíněné je ve veliké vážnosti proto, že je plodem prvních dvou ekumenických koncilů.¹⁰¹ V Nicei roku 325 a Konstantinopoli roku 381.

„Vyznání víry... Má vést shromážděný lid, aby s Božím slovem vyslechnutým ve čteních a homilii projevil souhlas, odpověděl na ně a připomněl si pravdy předkládané církvi k věření, dříve, než začne slavit eucharistickou obět.“¹⁰²

Můžeme konstatovat, že první odpovědí na Boží slovo je chvíle ticha po homilii. Druhou odpovědí je právě vyznání víry, které se zařazuje v neděli a o slavnostech nebo zvláštních slavnostních příležitostech. Vyznání víry může být zpívané nebo recitované. Při zpívaném krédu začíná kněz, zpěvák nebo schola. Zpívají všichni společně nebo střídavě. Recitované krédo přednáší všichni společně nebo střídavě.

Při slovech Skrze Ducha svatého ... stal se člověkem se všichni hluboce skloní; o slavnosti Zvěstování a Narození Páně pokleknou. V prvním případě se jedná o vyjádření

---

⁹⁶ Obě vyznání víry začínají slovem „věřím“ latinsky „credo“, odtud se ustálil název Krédo pro vyznání víry.

⁹⁷ Jan 8, 30.

⁹⁸ Řím 10, 17.

⁹⁹ Srov. Guillelmus Durantus, *Rationale divinatorum officiorum*, 4, 25 (CCCM 140).

¹⁰⁰ Srov. KKC 186, 187.

¹⁰¹ Srov. Tamtéž, 193, 194, 195.

¹⁰² OLM 29.

úcty před tajemstvím vtělení. Ve druhém případě je úcta vyjádřena ještě výrazněji, protože tajemství vtělení je v základu samotné liturgie.

Přímluvy (modlitba věřících)

Třetí odpovědí na Boží slovo jsou právě přímluvy. Jindy všeobecná modlitba nebo modlitba věřících. Všeobecná modlitba, protože se modlíme nikoliv za sebe, ale za druhé. Např. za církve a její představitele, za vlády a politiky, za místní společenství, za chudé a zemřelé. Název modlitba věřících pochází ze starověku, kde se nepokřtěni již této části mše nezúčastnili. Je to křest, respektive naše všeobecné kněžství, díky kterému můžeme modlitbou druhým zprostředkovat Boží milost.¹⁰³

Tento prvek časem z římské liturgie vymizel a až Druhý vatikánský koncil navrátil přímluvy do každé mše. Přímluvy začínají kratičkou výzvou toho, kdo předsedá bohoslužbě. Poté jsou pronášeny jednotlivé prosby, na které lid společně odpovídá např. krátkou invokací slovy: „Prosíme tě, vyslyš nás“ nebo „Pane, smiluj se.“ Tato společná odpověď lidu je vyjádřením modlitby k Bohu za jednotlivé prosby. Místo invokace může být zařazena společná chvíle ticha. Na konec předsedající pronese modlitbu, která je shrnutím.

Při zvláštních příležitostech mohou být přímluvy upraveny tak, aby lépe odpovídaly dané situaci. Přímluvy může přednášet kněz, jáhen, lektor nebo věřící laik.¹⁰⁴

1.2.3 Eucharistická bohoslužba

Katechismus katolické církve s odkazy na Věroučnou konstituci o Božím zjevení (DV) a SC uvádí následující: „*Bohoslužba slova a eucharistická bohoslužba tvoří společně „jeden služebný úkon“; stůl připravený pro nás v eucharistii je totiž zároveň stůl Božího slova a stůl těla Páně.*“¹⁰⁵

Struktura této části bohoslužby napodobuje Ježíšovu poslední večeři a zpřítomňuje velikonoční tajemství. V Lukášově evangeliu čteme o poslední večeři: náš Pán vzal chléb – vzdal díky – lámal – dával.¹⁰⁶ Této části bohoslužby se dle řádu staré církve nesměli účastnit katechumeni, protože eucharistická bohoslužba (v užším slova

¹⁰³ Srov. TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 38-39.

¹⁰⁴ Srov. VPRM 71.

¹⁰⁵ KKC 1346.

¹⁰⁶ Srov. Lk 22, 19.

smyslu) byla pouze pro pokřtěné. Nynější praxe je jiná, a i nepokřtěný člověk může být účasten celé mše svaté, nesmí však přistupovat k přijímání.

Mění se i místo v bohoslužebném prostoru, kde se následující části mše odehrávají. Dosud se většina úkonů odehrávala kolem katedry, popřípadě sedadla kněze a ambonu. Nyní se hlavní dění odehrává na oltáři.¹⁰⁷

Jedinečnost oltáře a jeho centrální postavení v rámci kostela je obrazem Krista, základního kamene. Dále má oltář znázorňovat „*dvoji skutečnost eucharistie, která je obětí (oltář) i hostinou (stůl Páně)*“. ¹⁰⁸

1.2.3.1 Příprava darů

Přinášení darů

Před samotným přinášením darů je potřeba, aby byl oltář řádně připraven. Na oltář se položí misál a do středu oltáře se rozprostře čtvercový šátek – korporál. Na korporál se postaví kalich¹⁰⁹ a vedle korporálu se položí utěrka na kalich – purifikatorium a palla.¹¹⁰

Je vhodné, když chléb a víno přinášejí věřící, protože je tak vyjádřena jejich spoluúčast na eucharistické oběti. „*Tento průvod navíc symbolizuje církev putující, která je na cestě za svým Pánem. Znázorňuje také, že se odevzdáním něčeho svého chceme stát podobnými Kristu, který ve mši pro nás dává sám sebe.*“¹¹¹

Kněz nebo jáhen je od lidu přijímá a odnáší na oltář. Kdysi přinášeli věřící v průvodu s dary i dary k obživě kléru, dary pro potřeby kostela a pro chudé. Tyto dary vyjímaje chléb a víno je nutno uložit mimo eucharistický stůl. Průvod s dary může být doprovázený vhodným zpěvem k přípravě darů.¹¹²

Na chléb a víno, ze kterých se při proměňování stane Tělo a Krev Krista, jsou kladeny zvláštní požadavky. „*Chléb k slavení eucharistie musí být čistě pšeničný, nedávno pečený a ... nekvašený. Víno k slavení eucharistie musí být z plodu révy*

---

¹⁰⁷ Srov. JUNGSMANN, *Genetický výklad mše*, 1990, s. 11.

¹⁰⁸ KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorační*, s. 404.

¹⁰⁹ „*Posvátné nádoby ať se zhotovují z ušlechtilého kovu. Jsou-li zhotoveny z kovu, který oxiduje nebo je méně ušlechtilý než zlato, mají se zpravidla uvnitř pozlatit.*“ VPŘM 328.

¹¹⁰ Palla, kdysi část korporálu, slouží k tomu, že chrání Krev Páně v kalichu. Jedná se o čtvercový, Iněný, vyztužený kus plátna, který bývá na povrchu v liturgické barvě. Srov. KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorační*, s. 415.

¹¹¹ LITURGIE.CZ, „Průvod s dary,“ <https://www.liturgie.cz/temata/mse-svata/priprava-daru/pruvod-s-dary> [cit. 12.1.2024].

¹¹² Srov. VPŘM 73, 74.

*přírodní a čisté, tj. nesmíšené s cizími látkami.*¹¹³ Chleba i víno pak mají být uchovávané v bezvadném stavu. Víno nesmí být zkyslé a chleba nesmí být zkažený nebo příliš suchý, aby se dal dobře lámat. Gesto lámání chleba je velice důležité, protože se tak vyjadřuje jednota všech a vzájemná láska mezi nimi, když se dělíme z jednoho chleba. Výrazem „lámání chleba“ se v apoštolské době označovala eucharistie.¹¹⁴

Přípravná modlitba

Chléb a víno položí kněz na oltář a modlí se krátké předepsané modlitby. Tyto krátké modlitby při přípravě obětních darů vycházejí z židovské modlitby tzv. *beraka*. Jedná se o dobrořečení či díkůvzdání Bohu za dobra, která nám dává. Modlitbami kněz vyznává, že vše, co máme – plody přírody i výsledek práce člověka – je darem Božím, a tak mu nedáváme nic jiného, než co on dal nám.

Pokud se při přípravě darů zpívá, kněz se modlí tyto modlitby potichu. Pokud ne, je vhodné, aby se kněz modlil tyto modlitby nahlas a lid přidal svou odpověď, protože kněz se modlí jménem lidu.

Jako příklad výše zmíněného je zde uvedena modlitba nad chlebem: „*Požehnaný jsi, Hospodine, Bože celého světa. Z tvé štědrosti jsme přijali chléb, který ti přinášíme. Je to plod země a plod lidské práce, a stane se nám chlebem věčného života.*“¹¹⁵

Kněz nebo jáhen nalije do kalicha trochu vody, a ještě před modlitbou díkůvzdání za plod vinné révy se modlí: „*Jako se tato voda spojuje s vínem, tak ať jsme spojeni s božstvím věčného Slova, spojeného s naším lidstvím.*“¹¹⁶ Touto modlitbou kněz nebo jáhen – jménem lidu – vyjadřuje, že díky eucharistii se sjednocujeme s Kristem respektive, že eucharistie přináší naše zbožštění, zadruhé se tak poukazuje na krev a vodu, které vytékaly z Kristova boku. Následuje Beraka nad vínem.

Po díkůvzdání za víno se kněz hluboce skloní před oltářem a potichu se modlí za sebe samého. Tato modlitba: „S duší pokornou a se srdcem zkroušeným prosíme, Bože, abys nás přijal: ať se dnes před tebou staneme obětí, která se ti zalíbí.“ Katolická církev učí, že Kristus přináší při každé eucharistii skutečnou oběť. Tato oběť zahrnuje i věřící, kteří jsou údy jeho těla. Věřící jsou s Bohem sjednoceni skrze Krista tak, že se stávají

---

¹¹³ VPŘM 320, 322.

¹¹⁴ Srov. Tamtéž, 321.

¹¹⁵ RADIOVATICANA.CZ, „Beraka,“ https://www.radiovaticana.cz/clanek_print.php?id=4684 [cit. 13.1.2024].

¹¹⁶ Srov. Tamtéž.

účastníky toho, jak se Kristus obětuje svému Otci. Na základě tohoto sjednocení obětují věřící Krista skrze Krista v Duchu svatém Bohu. Mimo Krista však nemají věřící nic, co by mohli sami ze sebe Bohu přinést. Proto se neodkazují na sebe, nýbrž na Krista.

„Hluboká úklona je gestem pokory a kajícího. Text je inspirován modlitbou tří mládenců v ohnivé peci¹¹⁷ a kněz v něm vyznává svou nehodnost a pokoru a prosí, aby se eucharistická oběť, již předsedá, uskutečnila také na jeho vlastním životě.“¹¹⁸

Okuřování

Chléb a víno položené na oltář může kněz okouřit. Spolu s dary se okuřuje také kříž, oltář, kněz a shromážděný lid. Při okuřování se nepronášejí žádné modlitby. Význam okuřování je stejný, jak bylo psáno dříve, *„aby se naznačilo, že oběť církve a její modlitba stoupá jako dým kadidla před Boží tvář.“¹¹⁹*

Umývání rukou – lavabo

Obřad umývání rukou pochází pravděpodobně ze 4. století z Jeruzaléma. Po dlouhou dobu se tento obřad konal před samotnou eucharistickou částí bohoslužby, což bylo symbolem vnitřního očištění. Teprve od vrcholného středověku se tento obřad přesunul na místo, které mu dnes patří.¹²⁰

Kněz se při umývání rukou modlí následující modlitbu: *„Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očist' mě od hříchů.“¹²¹* Tato modlitba vychází z biblického textu.¹²²

Zprvu si myli ruce všichni celebrující kněží. Dnes toto gesto koná pouze ten, kdo bohoslužbě předsedá. Dnes má lavabo význam přípravy před eucharistickou částí mše. Respektive jde o symboliku lítosti nad hříchy a touze po očištění.¹²³

---

¹¹⁷ Viz. Dn 3. kapitola.

¹¹⁸ LITURGIE.CZ, „Žehnací modlitba nad dary a příprava kalicha,“ <https://www.liturgie.cz/temata/mse-svata/priprava-daru/zehnaci-modlitby-nad-dary-a-priprava-kalicha> [cit. 13.1.2024].

¹¹⁹ VPŘM 75.

¹²⁰ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 200.

¹²¹ Srov. VPŘM 145.

¹²² Ž 26, 6-12: „Umývám si ruce v nevinosti, při tvém oltáři se držím, Hospodine, aby bylo slyšet mé hlasité díkyvdání, abych vyprávěl o všech tvých dívech. Hospodine, zamiloval jsem si dům, kde bydlíš, místo, kde má příbytek tvá sláva. Nesmeť spolu s hříšníky mou duši a můj život s těmi, kdo krev prolévají, kterým na rukou lpe mrzkost. Jejichž pravice je plná úplatků. Já přece žiji bezúhonně, vykup mě, smiluj se nade mnou! Moje noha stojí na rovině, v shromážděních budu dobrořečit Hospodinu.“

¹²³ Srov. KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorace*, s. 175.

Modlitba nad dary

Příprava darů je uzavřena modlitbou nad dary. Kněz nejdříve vyzve věřící k modlitbě slovy: „*Modleme se, aby Bůh přijal oběť své církve.*“¹²⁴ Lid odpoví: „*At' ji přijme ke své slávě a k spáse světa.*“¹²⁵ Latinský misál uvádí formu modlitby a následující odpovědi lidu poněkud kratší. Odpověď lidu vystihuje přesně to, co slavení eucharistie znamená – oslavu Boha a záchranu pro svět.

Modlitba nad dary není v žádném případě zdvojení eucharistické modlitby. Modlitba nad dary předznamenává to, co se v eucharistické modlitbě děje, že děkujeme za dary, které Bůh přijal a prosíme i za nás, kteří dary přinášíme.¹²⁶

Při modlitbě nad dary věřící stojí.

1.2.3.2 Eucharistická modlitba¹²⁷

„*Eucharistickou modlitbou, modlitbou díkyvdání a proměňování se dostáváme k srdci a vrcholu bohoslužby.*“¹²⁸

Kněz se při eucharistické modlitbě obrací k Bohu otci srze Syna v Duchu svatém, to vše jménem Božího lidu. Kněz „*vzdává díky za veliké činy Boží, především za stvoření a za vykoupení skrze smrt a vzkříšení Ježíše, a prosí o Ducha svatého, který promění dary chleba a vína v Tělo a Krev Krista. Slovy pronesenými Ježíšem při poslední večeři koná oběť, kterou sám Pán ustanovil, a v přímlovách Bohu předkládá prosby za církev, za svět a za zemřelé.*“¹²⁹

Eucharistická modlitba (EM) se skládá z bloku modliteb a obřadů. Začíná prefací a končí závěrečnou neboli velkou doxologií před modlitbou Otčenáš. Někdy bývá tato část označena slovem „kánon“. To znamená ustálenou část či pravidlo. Zkrátka něco, co by se nemělo měnit. V raném středověku se převážná část eucharistické modlitby modlila tiše. Tato praxe byla roku 1965 zrušena a eucharistická modlitba se mohla přednášet nahlas. Od roku 1967 se má přednášet v mateřském jazyce dané země.¹³⁰

---

¹²⁴ Srov. VPŘM 146.

¹²⁵ Srov. Tamtéž.

¹²⁶ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 201.

¹²⁷ Eucharistická modlitba (z řec. *eucharistein* = vzdávat díky) je modlitbou díkyvdání a posvěcení. Říká se jí také *anafora* (z řec. *anaferein* = povznášet).

¹²⁸ KKC 1325.

¹²⁹ LITURGIE.CZ, „Eucharistická modlitba,“ <https://www.liturgie.cz/temata/mse-svata/eucharisticka-modlitba> [cit. 16.1.2024].

¹³⁰ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 201.

Dnes máme 4 základní eucharistické modlitby: První eucharistická modlitba (EM I) – Římský kánon; Druhá eucharistická modlitba (EM II) – eucharistická modlitba doby mučedníků; Třetí eucharistická modlitba (EM III), která byla vytvořena zcela nově; Čtvrtá eucharistická modlitba (EM IV) – spásnědějinná anafora.

Eucharistická modlitba začíná dialogem před prefací. Tento dialog mezi knězem a věřícími se skládá ze tří výzev, na které lid třikrát odpovídá. Pán s vámi – I s tebou; Vzhůru srdce – Máme je u Pána; Vzdávejme díky Bohu, našemu Otci – Je to důstojné a spravedlivé. Zvoláním „Vzhůru srdce“ a následnou odpovědí „Máme je u Pána“ vyjadřujeme, že se obracíme k Bohu Otci, který je na nebesích, že nebe a země se propojují, a že náš domov je po Ježíšově nanebevstoupení v nebi. Výše zmíněné také výstižně potvrzují verše z Matoušova evangelia.¹³¹

Na tento dialog bezprostředně navazuje samotná preface.

Preface (díkůvzdání)

Eucharistie je modlitba chvály či děkování. Preface je pak do jisté míry samotným jádrem této chvály, nikoliv jeho předzvěstí. Při prefaci kněz jménem církve vzdává Bohu díky za Krista, spásu, kterou nám daroval svou smrtí a zmrtvýchvstáním nebo za určité tajemství víry daného dne. Jiné zaměření liturgických dob nebo svátků má za následek to, že druhá část preface se různě mění. Nový misál přináší velké bohatství různých prefací.

První část preface je až na menší úpravy stále stejná: „V pravdě je důstojné a spravedlivé, dobré a spasitelné, abychom ti, Bože, vždycky a všude vzdávali díky, skrze našeho Pána, Ježíše Krista.“¹³²

Katechismus katolické církve píše: „*v prefaci církev vzdává díky Otci, skrze Krista v Duchu svatém, za všechna jeho díla, za stvoření, vykoupení i posvěcení. Tím se celé společenství spojuje s nepřetržitou chválou, kterou nebeská církev, andělé a všichni svatí zpívají třikrát svatému Bohu.*“¹³³

Jelikož se jedná o chvalozpěv je nadmíru vhodné, aby byla preface zpívaná. Díkůvzdání a chvála Bohu v prefaci graduje a končí společným zpěvem *Sanktus*.

---

¹³¹ Mt 6, 20-21: Ukládejte si poklady v nebi, kde je neničí mol ani rez a kde je zloději nevykopávají a nekradou. Neboť kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce.

¹³² Srov. Žid 13, 15: Skrze Ježíše Krista podávejme Bohu stále oběť chvály, to je ovoce rtů, které chválí jeho jméno.

¹³³ KKC 1352.

Společné volání (Sanktus)

„Proto před tebou stojí nesčetné zástupy andělů, ve dne v noci ti slouží, hledí na tvou tvář a ustavičně tě slaví. S nimi také my radostně vyznáváme tvé jméno, a našimi ústy tě chválí celý vesmír a všechno tvorstvo zpívá.“¹³⁴ Těmito slovy uvádí IV. eucharistická modlitba chvalozpěv Svatý, Svatý, Svatý..., kdy celé bohoslužebné shromáždění se připojuje k jáсотu andělů, svatých a všech nebeských zástupů a předjímá to, co budeme dělat po celou věčnost – chválit Pána.¹³⁵

První polovina aklamace Sanktus vychází ze starého zákona, ze slov proroka Izaiáše,¹³⁶ druhá polovina chvalozpěvu – *požehnaný, jenž přichází...*, byla do eucharistické modlitby přidána později (cca 6. st.) a vychází z evangelijního vyprávění o Ježíšově triumfálním vjezdu do Jeruzaléma¹³⁷ a bývá označována jako *Benedictus*.¹³⁸

Při prefaci a sanktu všichni stojí. Chvalozpěv Sanktus zpívá nebo recituje celé shromáždění společně.

Svolávání Ducha svatého k proměnění (Epikléze)

Všeobecné pokyny k Římskému misálu uvádí: „*Církev zvláštními prosbami vyprošuje sílu Ducha svatého (nebo moc Otcova požehnání)*¹³⁹, aby věřícími přinesené dary byly proměněny, a tak se staly Kristovým tělem a krví, a aby neposkvrněná oběť byla ke spáse těm, kdo na ní budou mít účast při svatém přijímání.“¹⁴⁰ Jedná se o jeden z vrcholů bohoslužby, a proto při epiklézi všichni, až na kněze, klečí. Katechismus katolické církve dodává, že církev prosí Otce při epiklézi také za to, „*aby ti, kdo se podílejí na eucharistii, byli jedno tělo a jeden duch.*“¹⁴¹

A tak zde máme krásně ukázáno, že ve mši se nachází hned dvě epikléze. První je před proměňováním, ve které prosíme Boha Otce, aby seslal svého Ducha, aby proměnil chléb a víno v tělo a krev svého Syna – Ježíše Krista. Druhá epikléze je po proměňování. V ní prosíme Boha Otce, aby seslal svého Ducha těm, kteří budou

¹³⁴ Srov. IV. Eucharistická modlitba.

¹³⁵ Srov. TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 47.

¹³⁶ Iz 6, 1-3: Toho roku, kdy zemřel král Uzijáš, spatřil jsem Panovníka. Seděl na vysokém a vzorném trůnu a lem jeho roucha naplňoval chrám. Nad ním stáli serafové: každý z nich měl po šesti křídlech, dvěma si zastíral tvář, dvěma si zakrýval nohy a dvěma se nadnášel. Volali jeden k druhému: „**Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, celá země je plná jeho slávy.**“

¹³⁷ Mt 21, 9: Zástupy, které šly před ním i za ním, volaly: „Hosanna Synu Davidovu! **Požehnaný, který přichází ve jménu Hospodinově! Hosanna na výsostech.**“

¹³⁸ Srov. JUNGMANN, *Genetický výklad mše*, 1990, s. 18.

¹³⁹ Srov. KKC 1353.

¹⁴⁰ VPŘM 79.

¹⁴¹ Srov. KKC 1353.

přijímat tělo a krev jeho Syna – Ježíše Krista. Obě epikléze dohromady vykreslují následující: Otec posílá Ducha na chléb a víno – Duch je proměněn v Ježíše Krista – my Krista přijímáme – dostáváme jeho Ducha – a stáváme se Božími dětmi. Jedná se o krásné vyjádření stejné posloupnosti jako v dějinách spásy: Otec poslal Ducha do lůna Marie – ten způsobil, že přišel Syn – kdo přijal Syna a stal se učedníkem, přijal o letnicích Ducha – a byl přijat mezi Boží děti.¹⁴²

V raném středověku vznikl spor mezi východní liturgií a západní liturgií v tom, kdy přesně dochází k samotnému proměnění darů. Západ zastával názor, že k proměnění dochází při slovech ustanovení, kdežto východ zastával názor, že k proměnění darů dochází při epiklézi. Nutno dodat, že ve Východních liturgiích se první epikléze nachází až po slovech ustanovení.

Při proměňovací (konsekrační) epiklézi vztahuje kněz ruce nad dary a žehná je znamením kříže. Jedná se o jedno z nejdůležitějších gest, jímž se ve SZ udílela vyšší moc a v NZ předával Duch svatý. Další paralela vůči SZ je ta, že ve Starém zákoně se vzkládaly ruce nad obětními zvířaty – při nynější bohoslužbě nad obětními dary. Vzkládání rukou můžeme dále vidět při biřmování, svěcení, při křtu, pomazání nemocných a slavnostní žehnání osob.¹⁴³

Slova ustanovení a proměnění

Slova ustanovení jsou pevnou součástí celé eucharistické modlitby. V žádném případě je nejde oddělit od celku EM a v žádném případě nejsou samostatnou konsekrační formulí. Slova ustanovení a proměnění se skládají z úvodu a slov Kristových, kde úvody čtyř římských EM jsou rozdílné, ale Ježíšova slova nad chlebem¹⁴⁴ a vínem¹⁴⁵ jsou ve všech EM stanovena stejně.

Všeobecné pokyny k Římskému misálu uvádí: „*Slovy a činy Kristovými se koná oběť, kterou Kristus ustanovil při poslední večeři, když obětoval své tělo a krev pod způsoby chleba a vína, dal je apoštolům k jídlu a pití a dal jim příkaz, aby toto tajemství nepřetržitě slavili.*“¹⁴⁶ Připomínání poslední večeře a opakování Ježíšových

---

¹⁴² Srov. TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 48-49.

¹⁴³ Srov. KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorace*, s. 173.

¹⁴⁴ VEZMĚTE A JEZTE Z TOHO VŠICHNI: TOTO JE MOJE TĚLO, KTERÉ SE ZA VÁS VYDÁVÁ.

¹⁴⁵ VEZMĚTE A PIJTE Z NĚHO VŠICHNI: TOTO JE KALICH MÉ KRVE, KTERÁ SE PROLÉVÁ ZA VÁS A ZA VŠECHNY NA ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ. TOTO JE SMLOUVA NOVÁ A VĚČNÁ. TO KONEJTE NA MOU PAMÁTKU.

¹⁴⁶ VPŘM 78d.

slov způsobuje, že jsme přítomni Ježíšově poslední večeři, že jsme přítomni jeho oběti na kříži, která se na oltáři obnovuje.

Původně však slova ustanovení nebyla součástí eucharistické modlitby. Až poté, co se centrem EM stala připomínka vykoupení, bylo vsunuto vyprávění o poslední večeři jako předzvěst obětí kříže. Protože slavení mše svaté je plnění Kristova příkazu, jenž nám dal, nabyla slova ustanovení a proměnění své důležitosti. Proto se musí tato slova pronášet zvlášť zřetelně, jak to ostatně uvádí rubriky k misálu. Zřetelnost těchto slov je důležitá také proto, aby věřící mohli dobře slyšet, soustředit se a modlit se.

Celebující kněz vezme chléb, drží ho trochu pozdvihnutý nad oltářem, trochu se skloní a pronáší slova ustanovení nad chlebem. Následně ukáže lidu tělo Páně, položí ho znovu na patěnu a pokleknutím ho pozdraví.

Potom vezme kalich, drží ho trochu pozdvihnutý nad oltářem a pronáší slova ustanovení nad vínem. Ukáže lidu kalich s krví Páně, postaví ho znovu na korporál a pokleknutím ho pozdraví. Při pozdvíhování mají věřící možnost adorovat. Řádné a důstojné pokleknutí je pak výrazem skutečného klanění.

V Římském kanónu celebrant chvíli před slovy proměňování pozvedá oči k nebi. Gesto pozvedání zraku se často objevuje v Písmu svatém, zejména pak v žalmech (Ž 121).¹⁴⁷ Žalmista zde spoléhá na pomoc od toho, který stvořil nebe i zemi – od Hospodina. V prvotní církvi se jednalo o všeobecný zvyk při modlitbě. Může se také jednat o vyjádření eschatologického očekávání.¹⁴⁸

Věřící při slovech proměňování klečí.

Po proměňování následuje aklamace „tajemství víry“, na kterou lid odpovídá třemi možnostmi.¹⁴⁹ Dříve byla tato slova součástí ustanovení nad kalichem. Toto zvolání a jeho odpovědi jsou vyjádřením toho, že se při slovech proměňování dotýkáme podstaty naší víry: velikonoční smrti a zmrtvýchvstání Ježíše Krista, které se v eucharistii zpřítomňuje a očekávání jeho druhého příchodu.¹⁵⁰

---

¹⁴⁷ Ž 121: „Pozvedám své oči k horám: Odkud mi přichází pomoc? Pomoc mi přichází od Hospodina, on učinil nebesa a zemi.

¹⁴⁸ Srov. KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorace*, s. 175.

¹⁴⁹ „Tvou smrt zvěstujeme...“; „Kdykoli jíme tento chléb ...“; „Zachraň nás svým křížem ...“

¹⁵⁰ Srov. LITURGIE.CZ, „Slova ustanovení a proměňování,“ <https://www.liturgie.cz/temata/mse-svata/eucharisticka-modlitba/slova-ustanoveni-a-promenovani> [cit. 22.1.2024].

Anamnéze

„V anamnézi, která následuje, připomíná církev utrpení, zmrtvýchvstání a slavný návrat Ježíše Krista; předkládá Otci oběť jeho Syna, který nás s ním smiřuje.“¹⁵¹

Ježíš je zároveň obětním darem a obětujícím knězem, obětí, která je aktuálně přítomna v eucharistii. Církev jako mystické tělo Kristovo se vnitřně připojuje a spojuje s Ježíšovou obětí. *„Církev usiluje dosáhnout toho, aby se věřící učili obětovat nejen neposkvrněnou obětí, ale i sami sebe, aby byli den ze dne Kristem prostředníkem vedení k sjednocení s Bohem a mezi sebou, aby tak Bůh byl všechno ve všem.“¹⁵²* Věřící toho mají dosáhnout právě skrze přijetí eucharistie – Kristovy krve a těla.

Epikléze k přijímání s modlitbou za jednotu

Aby v nás Kristovo tělo a jeho krev mohly správně působit, aby přijetí svatého pokrmu bylo účinné, obsahují eucharistické modlitby tzv. druhou epiklézi, ve které prosíme Boha Otce, aby seslal svého Ducha těm, kteří budou přijímat tělo a krev jeho Syna – Ježíše Krista. Zároveň zde prosíme o jednotu věřících, která je speciálním dílem Ducha svatého.

O komuniální epiklézi bylo pojednáno již dříve. Výše zmíněné jde krásně vidět na slovech epikléze ze třetí eucharistické modlitby: *„A nás všechny, kdo přijímáme jeho tělo a krev, naplň jeho svatým Duchem, ať jsme jedno tělo a jedna duše v Kristu, našem Pánu.“¹⁵³*

Přímělné modlitby s připomínkou svatých

Tak jako bohoslužbu slova uzavírají příměly, tak je jimi pomalu uzavírána také eucharistická modlitba. Tyto příměly vycházejí z Ježíšových slov při poslední večeři. Prosba za Izrael se postupem času změnila v prosbu za církve a ta se následně rozvinula do prosb za jednotlivé členy církve: papeže, biskupský sbor, kněžstvo, jáhny a všechen lid.¹⁵⁴

Dále se v této části eucharistické modlitby příměluje i za rozptýlené syny (III. EM). Přímělné modlitby zde pamatují i na všechny zesnulé. Všechny čtyři

---

¹⁵¹ KKC 1354.

¹⁵² VPŘM 78f.

¹⁵³ III. EM.

¹⁵⁴ Srov. TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 57.

eucharistické modlitby zahrnují vzpomínku na mučedníky a svaté, zvláště pak na Bohorodičku – pannu Marii a apoštoly.¹⁵⁵

Je dobré připomenout, že každá mše svatá je sloužena za všechny živé i zemřelé věřící, protože Kristus zemřel za všechny. Tato slova potvrzují i všeobecné pokyny k Římskému misálu: „*eucharistie se slaví ve společenství s celou církví jak nebeskou, tak pozemskou, a že se přináší oběť jak za ni, tak za všechny její členy, živé i mrtvé, kteří jsou povoláni k účasti na vykoupení a spasení získaném Kristovým tělem a krví.*“¹⁵⁶

Závěrečná doxologie

Posledním prvkem všech čtyř EM je závěrečná doxologie, označována též velká doxologie. Kopeček ve své knize *Fundamentální liturgika* píše, že „*se jedná o provolávání slávy Bohu na konci modlitby, které lid stvrzuje svým Amen.*“¹⁵⁷ Toto „Amen“ je nejdůležitější z celé bohoslužby. Každý, kdo po závěrečné doxologii zvolá „Amen“, potvrzuje, že modlitbou nad chlebem a vínem přijímá to, co pro něj Ježíš svou obětí vykonal, a že se stává také jeho modlitbou.¹⁵⁸

Kněz vezme patenu s hostiemi a kalich, pozvedne je a říká: „Skrze něho a s ním a v něm je tvoje všechna čest a sláva, Bože Otče všemohoucí, v jednotě Ducha svatého po všechny věky věků.“ Lid zvolá: „Amen“.

Spolu s Kristem a skrze Krista získává i lidský život správný cíl směřování k Boží cti a slávě. Náš život tak dostává hlubokému smyslu.

Závěrečná doxologie může být jakýmsi rozvinutím veršů z listu Efeským¹⁵⁹ a dle J. A. Jungmanna může tato doxologie mít původ v raně křesťanské tradici.

1.2.3.3 Přijímání

Dalo by se říct, že celá mše svatá směřuje právě k přijímání. Při přijetí Těla a Krve Páně, se více než kdy jindy, spojujeme intimním způsobem s Kristem a jak píše apoštol Pavel v prvním listě do Korintu: z jednotlivých věřících se stává jedno tělo –

---

¹⁵⁵ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 206.

¹⁵⁶ VPŘM 78g.

¹⁵⁷ KOPEČEK, *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastorece*, s. 215.

¹⁵⁸ Srov. TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 58.

¹⁵⁹ Ef 3, 20-21: „Tomu pak, který působením své moci mezi námi může učinit nade všechno víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit, jemu samému buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věků! Amen.“

církev.¹⁶⁰ Přijímáním eucharistie se do našich žil rozlévá Boží život a jeho milost. Tato slova potvrzuje sám Ježíš v 6. kapitole Janova evangelia, kde hovoří o chlebu života.¹⁶¹

Latinsky termín pro přijímání je *communio*, což v překladu znamená jednotu či společenství s Kristem.

V prvotní církvi následovalo samotné přijetí Těla a Krve Páně hned po velkém Amen v závěrečné doxologii. Brzy se před přijímání vytvořilo několik tzv. přípravných obřadů, o kterých je pojednáno níže.

Modlitba Páně (Otčenáš)

Modlitba Páně otevírá obřady přijímání. Tato modlitba nás má připravit na svaté přijímání. Modlitbu Otčenáš naučil své učedníky sám Ježíš a ti ji předávali dále.¹⁶² V liturgii se objevuje od 5. století, kde se jednalo o modlitbu kněze, na kterou lid následně odpovídal závěrečným zvoláním. Teprve od poloviny 20. století říkáme nebo zpíváme Otčenáš všichni.¹⁶³

Je možné konstatovat, že modlitba Páně při bohoslužbě má několik částí: výzvu kněze; samotná modlitba; embolismus; doxologii. Všeobecné pokyny k Římskému misálu tuto strukturu dále rozvíjejí: „*Kněz pronáší výzvu k modlitbě, potom tuto modlitbu říkají všichni věřící společně s knězem, kněz sám přidává embolismus a lid ho uzavře doxologií. Embolismus, rozvíjející poslední prosbu modlitby Páně, vyprošuje, aby celé společenství věřících bylo zbaveno moci zla.*“¹⁶⁴

Katechismus katolické církve uvádí Tertuliánova slova, že v modlitbě Páně je obsaženo či shrnuto celé evangelium a o pár řádků níže dodává sv. Augustín, že v Písmu nenajdeme ani jednu modlitbu, která by nebyla nějakým stylem vyjádřena v modlitbě Páně.¹⁶⁵ Proto má modlitba Otčenáš při mši své pevné místo. „*Tam se zjevuje její plný smysl a její účinnost.*“¹⁶⁶ Modlitba Páně shrnuje všechny prosby a přímlyvy vyjádřené v epiklézi a také klepe na dveře hostiny Božího království, které svaté přijímání předchází.¹⁶⁷

---

¹⁶⁰ 1. Kor 10, 17: „Protože je jeden chléb, jsme my mnozí jedno tělo, neboť všichni máme podíl na jednom chlebu.“

¹⁶¹ Srov. Jan 6, 22-59.

¹⁶² Srov. Mt 6, 9-13.

¹⁶³ Srov. TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 60.

¹⁶⁴ VPŘM 81.

¹⁶⁵ Srov. KKC 2761, 2762.

¹⁶⁶ Tamtéž, 2770.

¹⁶⁷ Srov. Tamtéž.

V modlitbě Otčenáš se nachází velké množství témat, na které by se dalo upozornit. Avšak pro účelnost této práce budou zmíněna pouze tři. Již svatý Cyril Jeruzalémský i svatý Ambrož ztotožňují slova *chléb náš vezdejší* s chlebem eucharistickým. Svatý Augustín zvláště zdůrazňuje prosbu *odpusť nám naše viny*.¹⁶⁸ První slova modlitby Páně jsou: *Otče náš*. Právě díky tomu, že nám po přijímání „koluje v žilách“ krev Kristova, můžeme nazývat Hospodina Otcem.¹⁶⁹

Katechismus katolické církve v článku 2840 píše: „*Je hrozné, že tento proud milosrdenství nemůže do našeho srdce proniknout, jestliže jsme neodpustili těm, kdo nás urazili... Odmítneme-li odpustit našim bratřím a sestrám, naše srdce se uzavře a jeho tvrdost je učiní nepropustným pro milosrdnou lásku Otce; vyznáním hříchů se naše srdce však otevírá jeho milosti.*“¹⁷⁰

Pozdravení pokoje

Přijímání eucharistie není jen pouhým spojením jednotlivců s Kristem. Přijímáním Těla a Krve Páně se stáváme společenstvím křesťanů – církvi. Proto zde vyvstává důležitost gesta pozdravením pokoje, kdy toto gesto bylo do liturgie zavedeno na popud zdůraznění horizontálního, mezilidského významu přijímání. Při eucharistii tak dochází nejen k proměnění darů, ale i k proměnění věřících, kteří se mají spojit s Kristem i mezi sebou navzájem.¹⁷¹

„*Přání pokoje odpovídá také vzájemná starost jednoho o druhého a výměna hmotných, duševních i duchovních statků, osvobození od strachu, atmosféra důvěry a přijetí Bohem, jež působí i na vzájemné vztahy.*“¹⁷²

Různé rubriky v misálu pak popisují, jak takový obřad pozdravení pokoje vypadá. Po úvodních slovech kněz rozepne ruce a říká: „Pokoj Páně ať zůstává vždycky s vámi.“ Lid odpoví: „I s tebou.“ Poté celebrant nebo jáhen vybídne věřící, aby se navzájem pozdravili.¹⁷³ „*Způsob, jakým se pozdravení pokoje koná, určí biskupské konference podle svérázu a zvyklostí národů.*“¹⁷⁴ A tak je možné v různých částech

¹⁶⁸ Srov. JUNGSMANN, *Genetický výklad mše*, 1990, s. 19-20.

¹⁶⁹ Řím 8, 15: Dostali jste ducha těch, kdo byli přijati za vlastní, a proto můžeme volat: „Abba, Otče!“

¹⁷⁰ KKC 2840.

¹⁷¹ Srov. RICHTER, *Liturgie a život: co bychom měli vědět o mši, o církevním roku a smyslu liturgie*, s. 102.

¹⁷² RICHTER, *Liturgie a život: co bychom měli vědět o mši, o církevním roku a smyslu liturgie*, s. 103.

¹⁷³ LITURGIE.CZ, „Pozdravení pokoje,“ <https://www.liturgie.cz/temata/mse-svata/svate-prijimani/pozdraveni-pokoje> [cit. 25.1.2024].

¹⁷⁴ VPŘM 82.

světa vidět různá gesta. Například u nás se jedná o gesto podání ruky, v Itálii se věřící zdraví políbením na tvář, což představuje běžný způsob pozdravu mezi blízkými. Apoštol Pavel ve svých listech často vybízí k pozdravu políbením.¹⁷⁵

Úkon lámání chleba, míšení a Beránku Boží (Agnus Dei)

Gesto lámání chleba udělal Kristus při poslední večeři¹⁷⁶ a toto gesto dalo v apoštolské době název celému slavení mše svaté. V novozákonních listech, když se píše o poslední večeři nebo v evangeliích, když se učedníci vrátili z Emauz, se znovu a znovu poukazuje na lámání chleba s Kristem.¹⁷⁷ Toto gesto po Kristu opakovali apoštolové, nyní tak činí kněží a chléb se bude lámat, dokud Kristu nepřijde.

Gesto lámání chleba „symbolizuje skutečnost, že množství věřících vytváří jedno tělo, když společně přijímá z jednoho chleba života, kterým je Kristus, zemřelý a zmrtvýchvstalý pro spásu světa.“¹⁷⁸

Kněz po lámání hostie vpouští částičku Těla do kalicha, což naznačuje jednotu Těla a Krve Páně v díle spásy.

Lámání chleba je doprovázeno zpěvem Beránku Boží. Tento zpěv se může opakovat kolikrát chce po dobu lámání chleba. Nakonec se uzavře slovy daruj nám pokoj.

Modlitba kněze před přijímáním

Během zpěvu Beránku Boží či jiné vhodné písně se kněz modlí soukromou osobní přípravnou modlitbu za plodné přijetí Těla a Krve Páně. Poté poklekne, pozvedne hostii a říká: „Hle, beránek Boží, ten, který na sebe vzal hříchy světa. Blahoslaveni, kdo jsou pozváni k večeři beránkově.“ Lid spolu s knězem odpovídá: „Pane, nezasloužím si, abys ke mně přišel, ale řekni jen slovo a má duše bude uzdravena.“

Výše zmíněná slova kněze jsou inspirována verši z Písma svatého. První věta odkazuje na situaci, kdy k Janovi přichází Ježíš, aby se od něho nechal pokřtít.¹⁷⁹ Druhá

---

¹⁷⁵ Řím 16, 16: Pozdravte jedni druhé svatým políbením.

¹⁷⁶ Lk 22, 19: „Pak vzal chléb, vzdal díky, lámal a dával jim se slovy ...“

¹⁷⁷ Sk 2, 42: „Vytrvale poslouchali učení apoštolů, byli spolu, lámali chléb a modlili se.“

Lk 24, 35: „Vyprávěli, co se jim stalo na cestě a jak se jim dal poznat, když lámal chléb.“

¹⁷⁸ VPŘM 83.

¹⁷⁹ Srov. Jan 1, 29.

věta má své kořeny v knize Zjevení.¹⁸⁰ Třetí věta, kterou pronáší lid spolu s knězem, vyjadřuje slovo setníka, který přišel poprosit Ježíše, aby uzdravil jeho sluhu.¹⁸¹ Pro nás je tato věta vyjádřením pokory a zároveň touhy po eucharistii.

Vlastní přijímání

„Při přijímání, jemuž předchází modlitba Páně a lámání chleba, dostávají věřící „nebeský chléb“ a „kalich spásy“, tělo a krev Krista, který se dal „za život světa“.“¹⁸²

Přijímání těla a krve Páně je bezpochyby jedním z nejdůležitějších prvků bohoslužby a nemělo by nikdy chybět. Jako první přijímá tělo Kristovo a krev Kristovu celebrující kněz, který se před samotným přijetím modlí krátkou modlitbu.¹⁸³ Poté v průvodu přistupují k přijímání věřící. Tento průvod vyjadřuje, že eucharistie je pokrmem na cestu, a že kráčíme spolu s Pánem, který nám vychází vstříc. Kněz, jáhen nebo pověřený laik podává hostii se slovy „Tělo Kristovo“, věřící odpovídá „Amen“.

Pokud chce věřící přijmout eucharistii, jeho odpověď slovem „Amen“ je nezbytná. *„Naše amen vyjadřuje naše přitakání a přijetí Božího daru, naši víru v Kristovu přítomnost, ... a také připravenost nechat se Kristovým tělem a jeho krví proměňovat.“¹⁸⁴*

Pokud by nikdo z přítomných nešel k přijímání, přijímá aspoň sám kněz. Přijímá-li se pouze hostie, je možné přijímat vestoje či v kleče. Podávat se může na ruku nebo do úst. Možností přijetí, respektive podávání je více, tyhle jsou však u nás nejrozšířenější.

Je vhodné, pokud se přijímá též z kalicha. *„Církev říká, že při přijímání pod obojí způsobou, tedy při přijímání Těla Páně i jeho Krve, je plněji vyjádřeno svátostné znamení, lépe vyniká znamení eucharistické hostiny, jasněji je vyjádřena vůle Krista, který novou smlouvu stvrdil svou Krví, je lépe vidět vztah mezi eucharistií a eschatologickou hostinou. Přijímání pod obojí způsobou je možné v případě, že je všeobecně dovoleno biskupem, kněz uzná, že je to vhodné a věřící jsou připraveni.“¹⁸⁵*

---

¹⁸⁰ Srov. Zj 19, 9.

¹⁸¹ Srov. Mt 8, 8.

¹⁸² KKC 1355.

¹⁸³ Před přijetím těla: „Tělo Kristovo ať mě zachová k životu věčnému.“ Před přijetím krve: „Krev Kristova ať mě zachová k životu věčnému.“

¹⁸⁴ TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 71.

¹⁸⁵ LITURGIE.CZ, „Svaté přijímání,“ <https://www.liturgie.cz/temata/mse-svata/svate-prijimani/svate-prijimani> [cit. 27.1.2024].

Přijímání je doprovázeno zpěvem. „*Jeho posláním je vyjádřit jednotou hlasů duchovní jednotu přijímajících, ukázat radost srdce a zdůraznit, že průvod těch, kdo jdou přijímat eucharistii, má charakter společenství.*“¹⁸⁶

Díkůčinění

Aby přijetí těla a krve Páně přineslo věřícím své ovoce, je vhodné a smysluplné konat díkůčinění. Právě po přijímání je ta nejvhodnější chvíle pro soukromou modlitbu a adorování Krista v nás. Délka této intimní chvíle závisí na daných okolnostech. Uvolněná atmosféra a svoboda můžou vést k tomu, že kněz chvíli ticha vyhradí značné množství času.¹⁸⁷

Chvíle ticha a rozjímání o Kristu nám můžou pomoci uskutečnit to, že přijetím živého pokrmu se my sami proměňujeme do podoby Kristovy. A tak spolu s Pavlem můžeme říct: „Už nežiji já, ale žije ve mně Kristus.“¹⁸⁸

Všeobecné pokyny k Římskému misálu uvádí, že díkůčinění je možné provést také zpěvem žalmu, chvalozpěvu nebo hymnu. I tady by však měl být prostor pro minimální chvíli ticha.¹⁸⁹

Závěrečná modlitba

Závěrečná modlitba, někdy též označována jako modlitba po přijímání, je také formou díkůčinění. Zejména se jedná o prosbu o trvalé plody této svátosti – slavené mše svaté.¹⁹⁰

Na díkůčinění po přijímání naváže kněz slovy: „Modleme se.“ Věřící jsou tak vyzváni k tiché modlitbě, kdy každý prosí o ovoce této eucharistie pro vlastní život. Poté shrne celebrant modlitby všech do jedné předepsané modlitby, která má různé varianty v závislosti na daném období, svátku atd. Modlitba po přijímání je zakončena závěrečnou doxologií.¹⁹¹ Všeobecné pokyny k Římskému misálu uvádí tři možnosti takového zakončení.¹⁹² Lid zvoláním Amen přijímá modlitbu za svou.

---

¹⁸⁶ VPŘM 86.

¹⁸⁷ Srov. RICHTER, *Liturgie a život: co bychom měli vědět o mši, o církevním roku a smyslu liturgie*, s. 114-115.

¹⁸⁸ Gal 2, 20.

¹⁸⁹ Srov. VPŘM 88.

¹⁹⁰ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 212.

¹⁹¹ Srov. RICHTER, *Liturgie a život: co bychom měli vědět o mši, o církevním roku a smyslu liturgie*, s. 115-116.

¹⁹² Srov. VPŘM 89.

1.2.4 Závěrečné obřady

Závěrečná oznámení

Po závěrečné modlitbě se mohou lidu sdělit stručná oznámení. Jedná se o oznámení významná pro farní život. Tato sdělení můžou mít velice dobrý efekt na celé farní společenství, kdy např. ohlášení toho, co se bude ve farnosti konat, jaká je ekonomická situace, kolik je biřmovanců a mnoho dalšího může vést k tomu, že věřící se budou cítit více vtaženi do dění ve farnosti.

Není úplně vhodné, pokud ohlášky obsahují delší výklady, „*keré by za určitých okolností mohly setřít dojem z eucharistické slavnosti.*“¹⁹³ Na druhou stranu krátké, osobní rozloučení kněze je vítáno.

Pozdravení a požehnání kněze

Celebrant pozdraví obec tradičním žehnacím pozdravem: „Pán s vámi.“ Lid odpovídá: „I s tebou.“ Poté udělí kněz požehnání. „*Spíná ruce a hned pokládá levou ruku na prsa, pozdvihuje pravou a říká: Požehnej vás všemohoucí Bůh, dělá nad lidem znamení kříže a přitom říká: Otec i Syn i Duch svatý. Všichni odpovídají: Amen.*“¹⁹⁴ Požehnání kněze vyjadřuje, aby Bůh dával svou milost a své dobro všem přítomným i jejich blízkým.

Při určitých slavnostech a významnějších dnech může být toto požehnání rozšířené o modlitbu nad lidem nebo o žehnací formulí. Při této modlitbě má kněz vztažené ruce nad lidem a věřící mají skloněnou hlavu.¹⁹⁵ Např. tzv. Árónské požehnání¹⁹⁶ může být velice vhodnou variantou žehnací modlitby.

Propuštění

„*Hned po požehnání kněz se sepjatýma rukama dodá: Jděte ve jménu Páně; a všichni odpovědí: Bohu díky.*“¹⁹⁷ Jedná se o poslední prvek bohoslužby. Nejnovější vydání misálu obsahuje několik variant takového propuštění: Jděte v pokoji; Jděte a svým životem oslavujte Boha; Jděte a hlásejte evangelium.

---

¹⁹³ ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 213.

¹⁹⁴ VPŘM 167.

¹⁹⁵ Srov. ADAM, *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, s. 213.

¹⁹⁶ Nu 6, 24-26: „Ať ti Hospodin žehná a chrání tě! Ať Hospodin nad tebou rozjasní svou tvář a daruje ti přízeň! Ať Hospodin k tobě obrátí svou tvář a obdaří tě pokojem!“

¹⁹⁷ VPŘM 168.

Propuštěním dává kněz jasně najevo, že celá bohoslužba je u konce, a že bohoslužebné shromáždění se může rozejít. Z některých variant propuštění je patrné, že není úplně konec, respektive že máme určité pověření k úkolu, ať už ve škole, doma nebo v práci. „*Ve mši svaté jsme dostali vše potřebné, abychom mohli v Ježíšově jménu žít v pokoji, hlásat evangelium a svým životem oslavovat Boha.*“¹⁹⁸

Políbení oltáře a odchod

Jak kněz pozdravil svaté místo na začátku, tak stejným políbením oltáře se s tímto místem loučí. Jak již bylo psáno dříve, tento zvyk pochází z antické tradice. Kdysi se při závěrečných obřadech políbil oltář před požehnáním, což mohlo být do jisté míry matoucí a leckdo si mohl myslet, že kněz přebírá polibkem požehnání od oltáře a následně žehná lidu. Nyní je jasné, že políbení oltáře má zřetelně platnost rozloučení.¹⁹⁹

Poté se kněz s přísluhujícími laiky oltáři hluboce ukloní a společně odcházejí do sakristie. Je vhodné, když je odchod kněze a ministrantů doprovázený závěrečnou písní a věřící setrvávají na svých místech až do konce této písně.

Jak již bylo naznačeno výše, mše svatá může být skutečným vrcholem, ale i pramenem našeho každodenního života, kdy jsme vyzváni, abychom život nedělili na život při mši a mimo mši, ale aby náš život v kostele i mimo kostel tvořil jeden celek. Biskup při svěcení nových kněží říká: „Bud' si vědom toho, co konáš při liturgii, a také podle toho žij; svůj život připodobňuj tajemství Kristova kříže.“²⁰⁰

---

¹⁹⁸ TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 76.

¹⁹⁹ Srov. JUNGSMANN, *Genetický výklad mše*, 1990, s. 23.

²⁰⁰ Srov. TICHÝ, *Mše svatá pro začátečníky i mírně pokročilé*, s. 78.

2 Catalina Rivas – „Ježíšova sekretářka“

Catalina Rivas je bolivijská mystička²⁰¹ a vizionářka²⁰², která se narodila v roce 1944 v horském městě Cochabamba na západě Bolívie. V roce 1993 začala dostávat od Ježíše a Marie poselství, která pokračují dodnes. Tyto vize a poselství sepsala do několika knih, který byly přeloženy do mnoha jazyků a postupem času se rozšířily do celého zejména katolického světa. Catalina se tak připojuje k nemalému počtu lidí, kteří měli taktéž mystické zážitky při účasti na slavení eucharistie jako např. sv. o. Pio nebo sestra Faustyna Kowalská.

Ježíš si vyvolil Catalinu Rivas proto, aby skrze ni předával světu svá poselství lásky a milosrdenství. „Nazývá ji „svou sekretářkou“ a ona zapisuje to, co jí Ježíš diktuje.“²⁰³ Její vidění se týkají např. mše svaté, adorace, svátosti smíření, umučení Ježíše Krista, Ježíšových posledních slov, Boží prozřetelnosti atd. Tato bakalářská práce vychází především z textů a knih Cataliny Rivas, které se týkají mše svaté – eucharistie.

2.1 Prorocký sen Dona Bosca

V Písmu svatém je mnoho způsobů, jakými se Bůh zjevuje lidem. Jedním z takových způsobů mohou být vize či prorocké sny. V knize Genesis je popsáno, jak měl faraon sen o sedmi tlustých kravách a sedmi hubených kravách. Josef tento sen vyložil jako předzvěst sedmi let hojnosti a sedmi let hladu.²⁰⁴ Jako další příklady prorockých snů v bibli můžeme uvést sny proroka Daniela²⁰⁵ nebo Josefův sen, ve kterém mu anděl oznamuje, že dítě, které počala Maria, je z Ducha svatého.²⁰⁶ Svatý Jan Bosco měl jednou takový prorocký sen, ve kterém snil o budoucím poslání salesiánského řádu v Jižní Americe.²⁰⁷

Don Bosco v něm píše: „*V horách Jižní Ameriky bude objeveno veliké bohatství. Nebude se však jednat o bohatství ukryté v zemi, ale jiné, cennější než zlato. Z tohoto*

---

²⁰¹ *Mystik* je osoba, která zažívá hluboké a intimní spojení s božským nebo transcendentálním. Mystika obvykle zahrnuje osobní zážitky, které mohou zahrnovat extáze, kontemplaci nebo jiné formy hlubokého duchovního spojení.

²⁰² *Vizionář* je osoba, která má vizionářské zkušenosti, což zahrnuje vidění nebo vnímání něčeho, co není běžně pozorovatelné. Vize mohou být spojeny s duchovními nebo nadpřirozenými aspekty.

²⁰³ Catalina RIVAS, *Umučení*, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2007, s. 5.

²⁰⁴ Srov. Gn 41.

²⁰⁵ Srov. Dn 4.

²⁰⁶ Srov. Mt 1, 20-21.

²⁰⁷ Srov. CATALINARIVAS.PL, „O Catalině,“ <https://www.catalinarivas.pl/> [cit. 5.2.2024].

bohatství bude čerpat nejen Jižní Amerika, ale celý svět a oči všech budou upřeny na toto místo. ²⁰⁸

Zdá se, že sv. Don Bosco měl na mysli právě ono horské město Cochabamba ve střední Bolívii. Bolívie je považována za jednu z ekonomicky nejchudších zemí Jižní Ameriky, a přesto je zde něco tak cenného, že z toho bude čerpat celý svět, jak snil sv. Bosco. V Cochabambě se odehrály dvě události, které si zasluhují pozornost celého, zejména katolického, světa.

Ve městě se nachází socha Krista, z jehož očí vytékají slzy a jehož tělo roní krev. Druhou událostí je příběh Cataliny Rivas, která je nositelkou stigmat,²⁰⁹ a které se zjevuje Ježíš s Marií. Catalina pak sepisuje jejich slova do rozsáhlých deníků, které se rozšířily do celého světa. Právě vize Cataliny Rivas bývají považovány za naplnění prorockého snu Dona Bosca.²¹⁰

2.2 Stručný počátek stigmat a vizí Cataliny Rivas

Jak již bylo zmíněno dříve, Catalina Rivas se narodila v roce 1944 v jednom bolivijském městě. V roce 1993 postihla Catalinu Rivas, toho času žijící ve městě Cochabamba, rodinná tragédie, díky které otevřela své srdce na Boží milosrdenství a rozhodla se navrátit zpět k Bohu. Později v roce 1993 začala tato mystička dostávat zprávy od Ježíše a panny Marie. V roce 1994 cestovala do města Conyers ve státě Georgie na výročí zjevení Matky Boží ve Fatimě, které se konalo 13. října. Tehdy se stalo něco nečekaného, co vizionářka popisuje následovně:²¹¹

„Během toho, co jsem klečela na Svaté Hoře před velkým křížem, jsem uviděla světlo, které obklopovalo celý kříž. Bylo to velice silné světlo. Potom jsem pocítila nutnost odevzdat svůj život Pámu, aby si jej použil jakkoli potřebuje. Já mu pak za vše, co se mnou udělá, budu vzdávat díky.“²¹²

Světlo vycházející z kříže proniklo skrze její nohy, ruce a srdce jako plameny ohně. Bolest byla tak velká, že Catalina upadla na zem. O dva dny později na Kostarice

---

²⁰⁸ CATALINARIVAS.PL, „O Catalině,“ <https://www.catalinarivas.pl/> [cit. 5.2.2024]. (Vlastní překlad).

²⁰⁹ *Stigmata* jsou rány na těle člověka, které odpovídají Kristovým ranám na kříži. Tyto rány bývají nejčastěji na ruce, nohách, boku a na čele, připomínající trnovou korunu. Mezi nejznámější nositelé stigmat v katolické církvi bývají považováni např. sv. František z Assisi či sv. otec Pio.

²¹⁰ Srov. RIVAS, *Umučení*, s. 5.

²¹¹ LOVEANDMERCY.ORG „Background,“ <https://www.loveandmercy.org/background/> [cit. 5.2.2024].

²¹² CATALINARIVAS.PL, „O Catalině,“ <https://www.catalinarivas.pl/> [cit. 5.2.2024]. (Vlastní překlad).

jí Ježíš řekl, že dar stigmat, jí umožní podílet se na jeho utrpení na kříži, a že stigmata jsou jen pro ty, kteří ho chtějí milovat, jak on sám touží být milován.²¹³

V lednu roku 1996 doktor Ricardo Castanon, specialista v oboru neuropsychofyziologie na Katolické univerzitě v Bolívii, zkoumal a potvrdil pravost stigmat na jejím těle, stejně jako nesmírnou agónii,²¹⁴ kterou Catalina prožívá během těchto chvil. Doktor Castanon byl také svědkem toho, jak se rány následujícího dne zázračně zahojily. Lékaři nebyli sto vysvětlit, jak je možné, že tak hluboké rány zmizely v tak krátkém čase.²¹⁵

Od té doby je Catalina nositelkou stigmat, které se objevují převážně na Velký Pátek a poté zase zmizí. Po těchto událostech napsala Catalina mnoho knih obsahujících různá poselství, zprávy a poučení, které obdržela od Ježíše a jeho Matky jako diktát.

Dr. Ricardo Castanon, který měl možnost Catalinu různými způsoby mnohokrát testovat, se vyjadřuje v roce 1998 k její osobě a neobvyklým událostem následovně:

„Catalina nedokončila střední školu, a přesto za méně, než tři roky napsala osm knih. Během dvou týdnů napsala ručně na 900 stran. Obsahově se její texty zabývají teologií, sociologií, lidským životem a božskou spiritualitou. Když si uvědomíte, že v těchto oblastech nemá žádné zkušenosti, že nikdy nic nenapsala a pak přijde se sešity o 200, 300 a 400 stránkách, ve kterých není žádná teologická chyba, víte, že se děje něco mimořádného. Catalina říká, že během toho, co jí Ježíš diktuje svá slova, její srdce bije velice rychle. Říká, že pokaždé, co jí Ježíš něco řekne, má tyhle stavy. Jakmile začne psát, už nepřestane. Píše nepřetržitě, pořád. Nemá ani chvíli na zastavení. Obvykle, když píšete dopis nějakému příteli, musíte se na chvíli zastavit a uvažovat nad tím, co chcete sdělit, ale ona ne. Píše nepřetržitě, pořád. Musím říct, že dohromady mohla napsat 4000 nebo 5000 stran inteligentního textu o teologii, sociologii, lidském životě a božské spiritualitě, které mají navíc velice dobrou jazykovou úroveň a velice elegantní španělštinu. Tolik slov, kterým ani nerozumí.“²¹⁶

---

²¹³ Srov. Catalina RIVAS, *Najwiekszy cud: Tajemnica Eucharystii w mistycznej wizji Cataliny Rivas*, Kraków: Wydawnictwo AA s.c., 2013, s. 8-9.

²¹⁴ *Agónie* je termín používaný k popisu stavu intenzivního utrpení, bolesti a boje. V některých kontextech může odkazovat na fyzickou nebo na nějaký jiný obtížný a vyčerpávající stav. Termín se může používat i v náboženském smyslu, například v souvislosti s posledními chvílemi Ježíše Krista před ukřížováním, kdy byl v agonii v Getsemanské zahradě.

²¹⁵ Srov. RIVAS, *Najwiekszy cud: Tajemnica Eucharystii w mistycznej wizji Cataliny Rivas*, s. 9-10.

²¹⁶ CATALINARIVAS.PL, „O Catalině,“ <https://www.catalinarivas.pl/> [cit. 5.2.2024]. (Vlastní překlad).

2.3 Pohled církve na Catalinu Rivas

Postupem času bylo jasné, že se stále se rozšiřujícím povědomím o mimořádných událostech ohledně Cataliny Rivas a s exponenciálním růstem zájmu z řad věřících, musí církev zaujmout určité stanovisko.

O těchto událostech byl informován místní arcibiskup René Fernández Apaza, který po přečtení a prozkoumání jejich textů vydal *imprimatur*.²¹⁷ Tento *imprimatur* byl vydán v dubnu roku 1998 všem osmi knihám poselství, které do té doby Catalina přijala. Arcibiskup se k situaci vyjádřil následovně:

*„Přečetli jsme knihy Cataliny a jsme přesvědčeni, že jejím jediným cílem je provést nás všechny cestou autentické víry, jejímž pramenem je evangelium Ježíše Krista.“*²¹⁸

Na začátku roku 1997 vybral arcibiskup z Cochabamby Catalinu Rivas jako svou výkonnou tajemnici pro Šestou Eucharistickou Mariánskou konferenci Bolivijských zemí. Na této konferenci vznikl Apoštolát Nové evangelizace – ANE. V knize *Z Synaju na Kalwarię: Refleksje o ostatnich słowach Pana Jezusa* se svatý Jan Pavel II k nové evangelizaci vyjadřuje následovně:

*„Pozorujice náš svět, vidíme, že potřebuje „novou evangelizaci“, která učiní, že přítomnost Boha zazáří s novou mocí a nasměruje nás ke Kristu, naší naději. K jeho milosrdenství.“*²¹⁹

Na jaře roku 1999 televizní stanice FOX zkoumala události v Cochabambě, kde nezávisle lékařsky testovala Catalinu Rivas v Mexico city. Následně odvysílala svá pozoruhodná zjištění v Severní Americe, Austrálii a Novém Zélandu ve dvouhodinovém dokumentárním filmu s názvem: *Znamení od Boha – Věda testuje víru*, který vidělo přes 27 milionů lidí.

Knihy Cataliny Rivas byly od té doby přeloženy do mnoha světových jazyků a rozšířily se do celého světa. Vznikl velký počet filmů dokumentujících její život,

---

²¹⁷ *Imprimatur* je latinský výraz, který doslovně znamená „ať se tiskne.“ V církvi se používá k označení souhlasu nebo povolení církevního představitele, obvykle biskupa, k vydání zkoumaného textu. Tento souhlas indikuje, že obsah je v souladu s katolickou vírou. Často je vyžadován před tím, než může být daný text publikován a distribuován v katolickém prostředí.

²¹⁸ RIVAS, *Największy cud: Tajemnica Eucharystii w mistycznej wizji Cataliny Rivas*, s. 4-5. (Vlastní překlad)

²¹⁹ Catalina RIVAS, *Z SYNAJU NA KALWARIĘ: Refleksje o ostatnich słowach Pana Jezusa*. Katowice: Vox Domini, 2007. s. 7. (Vlastní překlad)

události, vize atd. Slovy arcibiskupa Catalina tak pomalu naplňuje to, co po ní žádal Ježíš, aby jeho slova, která jí diktuje, byla známa všem lidem na celém světě.

2.4 Catalina Rivas dnes

Dnes je Catalina Rivas především ženou v domácnosti a babičkou. Svůj čas z velké části věnuje podpoře Apoštolátu Nové evangelizace. Její podpora zahrnuje přednášky po celém světě, podpora a povzbuzení lidí k tomu, aby odevzdali svůj život Kristu, podpoře k obnově vztahu s Bohem a k úplnému zasvěcení se Bohu a k podpoře výzvy Svatého otce k Nové evangelizaci.²²⁰

Právě ona socha krvácejícího Krista a zejména vše, co se děje Catalině, může být oním bohatstvím cennějším než zlato, které sv. Don Bosco předpověděl před více než sto lety, které přijde skrze hory Cochabamby a dotkne se celého světa.

2.5 Mystická vize mše svaté

V knize Eucharistie znovu objevená Catalina píše, že tím, co obdržela od Pána ohledně mše svaté se chce a musí podělit s celým světem, pro slávu jediného Boha a spásu všech lidí, kteří chtějí otevřít svá srdce Kristu, a aby tak znovu zahořeli láskou k Ježíši Kristu. Podle Cataliny jsou katecheze o eucharistii velice důležité zejména z toho důvodu, že přijímání Krista není obyčejná rutina, ale především intimní setkání s Láskou – Ježíšem. „*A také proto, aby mi bratři a sestry z celého světa mohli prožívat celým svým srdcem ten největší zázrak: slavení Eucharistie.*“²²¹

2.5.1 Úvodní obřady

Vše se odehrálo v den slavnosti Zvěstování Páně, který církve slaví většinou devět měsíců před narozením Ježíše Krista. Catalina vstupovala do kostela ve chvíli, kdy již arcibiskup spolu s kněžími vcházeli do presbytáře. V tomto momentu k ní promluvil jemný ženský hlas, který patřil Panně Marii.

---

²²⁰ Srov. LOVEANDMEARCY.ORG „Background,“ [https://www.loveandmercy.org /background/](https://www.loveandmercy.org/background/) [cit. 9.2.2024]

²²¹ Catalina RIVAS, *Eucharistie znovu objevená*, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2011, s. 5-6.

„Dnes je den, kdy se ti dostane naučení. Chci, aby ses dobře usebrala, aby ses o tom, co prožiješ mohla podělit s celým lidstvem.“²²²

Catalina byla zaskočena, ale snažila se soustředit. Předsedající začal bohoslužbu a při úkonu kajícnosti Maria znovu promluvila:

„Pros Pána z hloubi srdce, aby ti odpustil hříchy, jimž jsi Ho urazila. Tak se budeš moci důstojně účastnit na velkém privilegiu, kterým je mše svatá.“²²³

Catalina dále popisuje, že nevěděla, proč má prosit o odpuštění hříchů, když včera byla u svátosti smíření, a tak je přece ve stavu milosti posvěcující. Maria jí sdělila všechna přestoupení, kterých se od včerejší zpovědi dopustila, včetně pozdního příchodu na mši a neochotě se usebrat, uklidnit a trochu se na nadcházející okamžiky připravit.²²⁴

Maria pokračovala: *„Proč přicházíte na poslední chvíli? Máte přicházet dříve, abyste se mohli pomodlit a poprosit Pána, aby vám poslal svého Svatého Ducha, který vás obdaří pokojem, očítí vás od ducha tohoto světa, od neklidu, problémů a roztržitosti, abyste mohli správně prožít tento svatý čas.“²²⁵* Svá slova Maria zakončila tím, že mše svatá je ten největší zázrak světa, ve kterém nám Bůh dává ten největší dar a my jsme často vlažní, lhostejní, bez zájmu. Catalina byla těmito slovy tak pohnuta, že hned prosila Boha o odpuštění, že mnohokrát vstoupila do kostela až po kázání, mnohokrát odmítala pochopit, co znamená být na mši a mnohokrát se jí účastnila se závažnými hříchy v srdci.²²⁶

Jelikož to byla sváteční mše, bohoslužba pokračovala zpěvem Gloria. V ten moment jsme povinni velebit a blahoslovit z celého svého srdce Nejsvětější Trojici a uznat, že jsme jejich stvořením, popisuje Catalina slova Marie. Náhle se Catalina uviděla v místě plném světla, před trůnem Božím. Nejprve uviděla vlídnou tvář Otce, která zářila laskavostí, následně se objevil Ježíš s tváří plnou něžnosti a milosrdenství. Catalina, stojíce před Nejsvětější Trojicí, požádala, aby jí Bůh zbavil všech zlých duchů, obdařil ji pokojem, aby mohla čerpat ty největší milosti z Eucharistie, aby ji

---

²²² RIVAS, *Eucharistie znovu objevená*, s. 6.

²²³ Tamtéž, s. 6.

²²⁴ Srov. Tamtéž s. 7.

²²⁵ RIVAS, *Najwiekszy cud: Tajemnica Eucharystii w mistycznej wizji Cataliny Rivas*, s. 16-17. (Vlastní překlad)

²²⁶ Srov. RIVAS, *Eucharistie znovu objevená*, s. 8.

Duch svatý přetvořil, jednal skrze ni a vedl ji, a aby tak její život přinesl to nejlepší ovoce.²²⁷

2.5.2 Bohoslužba slova

Na začátku bohoslužby slova, před čteními z Písma, Maria řekla Catalině, že se má modlit, aby Bůh očistil její srdce, aby v něm Boží slovo mohlo růst a rozvíjet se, a aby tak přinášelo hojné ovoce. Máme dávat veliký pozor na jednotlivá čtení a homilii, protože to, co uslyšíme, v nás zůstane a vydá plody.²²⁸

„Musíš se snažit, aby sis celý den připomínala ta slova, která na tebe zapůsobila. Někdy to mohou být dva verše, jindy četba celého evangelia, a někdy jen jediné slovo... Písmo svaté se nevrací zpět dokud nevydá plody. Život se změní, jestliže dovolíme, aby Boží slovo proměňovalo naši osobnost.“²²⁹

Catalina následně děkovala Bohu za možnost naslouchat jeho slovu a hned prosila o odpuštění, za tvrdost jejího srdce, že se mnohokrát účastnila mše svaté z povinnosti, což také předávala svým dětem, místo toho, aby na bohoslužbu chodila z lásky k němu a touhy být jím naplněná. Své pocity Catalina popisuje následovně: *„Jakou bolest jsem najednou pocítovala nad tím, o co všechno jsem zbytečně přicházela po mnoho let kvůli své lhostejnosti. Jak povrchní je naše účast na mši svaté, když se chceme jen ukázat před společností! Jak jen plyneme časem, když se zabýváme věcmi tohoto světa, které mohou v momentě nebýt a na konci našeho života nám jej ani o minutu neprodlouží! Přesto víme, že nic z toho nám nemůže dát ani kousek nebe na zemi, a nakonec život věčný.“²³⁰*

2.5.3 Eucharistická bohoslužba

Poté, co bohoslužba slova skončila a nadešel čas obětování Maria chtěla po Catalině, aby opakovala jednu modlitbu, kterou se modlí všichni svatí, a kterou chce, abychom se modlili také my ostatní.

„Pane obětuji ti všechno, čím jsem, všechno, co mám a všechno, co mohu. Vše vkládám do tvých rukou. Pane, pomoz mi překonat moji malost. Nejsvětější Bože, pro

---

²²⁷ Srov. RIVAS, *Najwiekszy cud: Tajemnica Eucharystii w mistycznej wizji Cataliny Rivas*, s. 18-20.

²²⁸ Srov. RIVAS, *Eucharistie znovu objevená*, s. 9-10.

²²⁹ Tamtéž, s. 10.

²³⁰ Tamtéž, s. 11.

chválu tvého Syna, proměň mě. Prosím tě za moji rodinu, mé dobrodince, za každého člena našeho společenství, za všechny osoby, které brojí proti nám a za všechny, kteří mě prosí o modlitbu. Daruj mi pokorné srdce, aby jejich cesta byla méně obtížná. ²³¹

Vlastně to je to, co po nás chce Ježíš, dodává Catalina, abychom upokořovali naše srdce pro dobro druhých, aby se tak oni cítili lépe a abychom tak zmírňovali jejich bolest. O několik let později našla Catalina velice podobnou modlitbu ve sbírce modliteb svého oblíbeného svatého – Josémarie Escrivá de Balaguer.

Obětní průvod

Najednou se stalo něco zvláštního. Z lavic začaly vstávat postavy, které před tím neviděla. Jako by za každého přítomného v kostele povstala jiná osoba, až byl chrám naplněn krásnými mladými lidmi. Tyto postavy byly oblečeny do bělostných rouch, směřovaly do hlavní lodi a pak k hlavnímu oltáři. Panna Maria řekla: „*Dívej se, to jsou andělé strážní každé z těch osob, které jsou v kostele. Tvůj anděl strážný odnáší tvé dary a tvé prosby před Pánův oltář.*“ ²³² Catalina popisuje tváře těch stvoření jako neuvěřitelné krásné a oslnivé. Tváře byly jemné s dívčími rysy, ale výškou postavy odpovídali spíše mužům. Tito andělé strážní měli bosé nohy, které se nedotýkaly podlahy a tvořili nádherný průvod.

V průvodu šly tři druhy andělů. První část andělů nesla zlatou miskou jejíž obsah zářil čistým zlatým světlem. Druhá část andělů měla ruce prázdné a na konci průvodu šli andělé, kteří byli velice smutní. Jejich ruce byly sepjaté k modlitbě a hlava byla sklopená. Panna Maria začala Catalině vysvětlovat, že první, radostní jsou andělé těch, kteří obětují mši svatou na mnoho úmyslů. Tihle lidé jsou si vědomi toho, co znamená slavit mši svatou. „*Obětuj v tomto okamžiku Pánu sama sebe. Daruj mu své bolesti, naděje, smutky, radosti a prosby. Pamatuj, že mše svatá má nekonečnou cenu. Proto buď štědrá v obětování i prosbách.*“ ²³³ Druzí andělé patří těm lidem, kteří jsou přítomni na bohoslužbě, ale nikdy nic Bohu neobětují. Tito lidé jako by neměli zájem na jednotlivých částech bohoslužby a také nemají žádný dar, který by chtěli položit na oltář. Třetí skupina andělů, pokračuje Maria, reprezentuje ty, kteří se nechtějí bohoslužby účastnit a přicházejí jen z povinnosti, bez touhy v srdci. Tito andělé jsou

---

²³¹ RIVAS, *Najwiekszy cud: Tajemnica Eucharystii w mistycznej wizji Cataliny Rivas*, s. 24. (Vlastní překlad)

²³² Tamtéž, s. 25-26. (Vlastní překlad)

²³³ RIVAS, *Eucharistie znovu objevená*, s. 13.

velice smutní, protože nemají nic, co by mohli předložit Pánu na oltář. Po těchto slovech znovu Maria naléhá na Catalinu a připomíná ji, že se nemáme bát prosit o mnoho, ba naopak. Např. máme myslet na napravení hříšníků, mír na světě, dobro pro naše rodiny a bližní, na ty, kteří nás prosili o modlitbu. Nejvíce se však prý Bohu líbí oběť, která je jako celopal, oběť, kdy obětujeme sami sebe, aby nás Bůh mohl přetvořit dle sebe.²³⁴

Sanktus

Během toho, co se celé bohoslužebné shromáždění dalo do zpěvu „Svatý, svatý, svatý...“, Catalině vše, co bylo za celebrantem, zmizelo. Vlevo od celebranta bylo vidět tisíce andělů v řadách. Velcí, malí, s obrovskými křídly, bez křídel. Všichni klečeli s rukama složenýma, klaněli se a vzdávali čest Pánu. Všichni andělé měli bílé tuniky a mnohohlasně zpívali spolu s lidmi.²³⁵

Proměňování

Během proměňování se v presbytáři za arcibiskupem objevil další velký zástup postav. Tyto postavy měly stejné tuniky jako andělé, ale v pastelových barvách všeho druhu. Jejich tváře zářily radostí a podle popisu Cataliny, šlo poznat, že jsou rozdílného věku, ale tváře byly stejné – šťastné a bez vrásek.

Matka Boží řekla: „*To jsou všichni svatí a blahoslavení. Jsou mezi nimi duše tvých příbuzných, které se už těší z patření na Boha.*“²³⁶

Následně spatřila Catalina Matku Boží, jak klečí na pravé straně od arcibiskupa, patřice na něho. Maria to vysvětlila tím způsobem, že i když ji Ježíš moc miluje, tak ji nedal dar a důstojnost kněžství – zpřítomňovat denně eucharistický zázrak. Proto má k těmto služebníkům hlubokou úctu a klečí až za nimi. Dále dodává, že nikde jinde na světě není ona více přítomná než při mši svaté u svého Syna.²³⁷

Před oltářem se náhle objevily stíny lidí v šedých barvách, kteří pozvedali ruce směrem vzhůru. Panna Maria řekla Catalině, že to jsou duše těch, kteří se nacházejí v očištcích. Tyto duše, ke svému očištění, nutně potřebují naše modlitby, protože se mohou modlit pouze za nás, nikoliv však za sebe.

---

²³⁴ Srov. RIVAS, *Eucharistie znovu objevená*, s. 12-13.

²³⁵ Srov. RIVAS, *Najwiekszy cud: Tajemnica Eucharystii w mistycznej wizji Cataliny Rivas*, s. 29-30.

²³⁶ Srov. Tamtéž, s. 31. (Vlastní překlad)

²³⁷ Srov. Tamtéž, s. 32-33.

Během toho, co kněz pozdvihl hostii, jeho tělo a tvář byla naplněna zářivým světlem a na rukou šly vidět rány po hřebecích. Catalina říká, že to byl Ježíš, který rozpínal své tělo kolem těla celebrujícího kněze. Na pozvedající hostii se objevila tvář Ježíše. Catalina z toho úžasu, čeho je svědkem, chtěla sklopit hlavu, ale Matka Boží ji zastavila se slovy: „*Nedívej se dolů. Zahleď se na Něho a opakuj slova z Fatimy... Řekni Mu, jak velice Ho miluješ a klaněj se Králi králů.*“²³⁸

Během toho, co kněz pozdvihl kalich a vyslovil slova proměnění nad vínem, zmizely zdi a strop kostela a presbytář byl zaplaven jasným světlem z nebe. Catalina viděla ukřižovaného Ježíše. Jeho hlava byla skloněna na pravé rameno a jeho tělo bylo poseté ranami a krví. Na pravém boku měl ránu, ze které vycházela krev a voda, která vypadala jako zářící paprsky, které směřovaly do prostoru kostela. Do kalicha proudilo velké množství krve, ale ani kapka nepadla bokem. Ze světelné záře vylétla holubice, která po chvíli usedla na ramena celebranta, který stejně jako u pozdvihování hostie měl podobu Ježíše, dodala Catalina.²³⁹

Maria znovu dodala: „*To je zázrak zázraků. Už jsem ti řekla, že Pán není spoután ani časem, ani prostorem. V okamžiku proměňování je celé společenství u paty kříže na Kalvárii ve chvíli ukřižování.*“²⁴⁰ Catalina reagovala: „*Dokážete si to představit? Nemůžeme si to představit očima, ale všichni jsme zde právě v tu chvíli, kdy je Ježíš ukřižován. A on prosí Otce za odpuštění nejen pro ty, kteří jej zabili, ale také pro každého z nás: Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.*“²⁴¹

Modlitba Páně

Přišel čas modlitby Otčenáš a v té chvíli poprvé promluvil ke Catalině sám Ježíš: „*Chci, aby ses modlila z hloubi srdce, jak jen toho jsi schopna. Chci, aby sis právě v tomto momentu připomněla všechny, kteří ti kdy v životě nejvíce ublížili. Chci, abys je přitulila, přitiskla k sobě a z celého srdce jim řekla: Ve jménu Ježíše ti odpouštím a přeji ti pokoj. Ve jménu Ježíše tě prosím o odpuštění a prahnu po tvém pokoji.*“²⁴² Ježíš tuto modlitbu vysvětluje Catalině tak, že pokud je ta osoba připravena na přijetí tvého pokoje, tak ho obdrží a spolu s ním i hodně milostí. Pakliže daná osoba není připravena

---

²³⁸ RIVAS, *Eucharistie znovu objevená*, s. 17.

²³⁹ Srov. Tamtéž, s. 18.

²⁴⁰ Tamtéž, s. 18.

²⁴¹ Tamtéž, s. 18.

²⁴² RIVAS, *Najwiekszy cud: Tajemnica Eucharystii w mistycznej wizji Cataliny Rivas*, s. 41-42. (Vlastní překlad)

přijmout tvůj pokoj, vrátí se do tvého srdce. Následně Ježíš vypichuje slova „odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům“ a pokračuje, že pokud dokážeme odpustit, ale nedokážeme zapomenout, stavíme zeď Božimu odpuštění, protože on nám odpustí tak, jak my odpouštíme druhým.²⁴³

Pozdravení pokoje

Arcibiskup pokračoval slovy „pokoj Páně ať zůstává vždycky s vámi.“ V ten moment Catalina spatřila, že mezi některými lidmi, kteří si zrovna předávali pozdravení pokoje, zazářilo světlo. To světlo byl Ježíš. Chce, abychom během tohoto gesta dané osobě úplně odpustili a pak to bude jeho pokoj, který nás naplní.²⁴⁴

Přijímání

Catalina na popud Panny Marie vybízí nás věřící, abychom se během toho, co kněží přijímají, za ně modlili. Jsou to lidé jako my, kteří potřebují náš zájem, porozumění, přátelství, protože se po vzoru Ježíše mnohého vzdali. Oni věnují svůj život nám. Bůh svěřil naše duše do jejich rukou a chce, abychom napomohli jejich posvěcení našimi modlitbami. Jednou na onom světě prý pochopíme a spatříme všechny zázraky, které Bůh činí skrze jejich ruce.²⁴⁵

Na začátku přijímání věřících, řekl Ježíš Catalině, ať chvíli vyčká, že jí chce něco ukázat. Byla to žena, která byla u svátosti smíření přede mší svatou. Když kněz položil Hostii na její jazyk, byla náhle celá obklopená světlem. „*Hle, jak se raduji, když objímám duši, která přichází s čistým srdcem, aby mě přijala.*“²⁴⁶ Řekl Ježíš radostným hlasem. Když přistupovala ke svatému přijímání Catalina, Ježíš ji připomněl, že poslední večeře byla tím nejbližším okamžikem s ním, v té hodině se stal vězněm lásky, když ustanovil Eucharistii. Chtěl tak s námi zůstat až do konce světa, protože nás miluje více než vlastní život. Tato Hostie chutnala Catalině jinak. Vnímala směs krve, kadidla a byla úplně obklopena láskou, až se jí začaly samovolně řinout slzy z očí.²⁴⁷

Byla tam žena, popisuje Catalina, která hned po přijímání zaplavila Pána velkým množstvím proseb. Ježíš řekl smutným hlasem: „*Slyšela jsi její modlitbu? Ani jednou neřekla, že mě miluje. Ani jednou mi nepoděkovala za dar, který jsem jí dal, když jsem*

²⁴³ Srov. RIVAS, *Najwiekszy cud: Tajemnica Eucharystii w mistycznej wizji Cataliny Rivas*, s. 42.

²⁴⁴ Srov. Tamtéž, s. 44.

²⁴⁵ Srov. RIVAS, *Eucharistie znovu objevená*, s. 20-21.

²⁴⁶ Tamtéž, s. 21.

²⁴⁷ Srov. Tamtéž, s. 22.

tak ponížil své Božství, abych ji přitáhl k sobě. Ani jednou neřekla: Děkuji ti, Pane! Byla to jen samá litanie proseb... A tak to dělají skoro všichni, kteří mě přijímají. Z lásky jsem umřel a vstal z mrtvých. Z lásky čekám na každého z vás, z lásky s vámi zůstávám... Ale vy si neuvědomujete, že potřebuji vaši lásku. V této pro duši tak vznešené chvíli jsem žebrákem lásky.“²⁴⁸

2.5.4 Závěrečné obřady

Požehnání kněze

Během toho, co kněz udílel závěrečné požehnání si Panna Maria všimla, že spousta lidí dělá jakési divné, lehkovážné či uspěchané znamení kříže. Máme být na pozoru, protože tohle požehnání může být posledním požehnáním z rukou kněze, které v životě obdržíme, dodává Matka Boží. Přece nikdo z nás neví, jestli ještě kdy bude mít možnost, přijmout požehnání z rukou kněze. Jejich posvěcené ruce nám žehnají ve jménu Nejsvětější trojice, proto máme dělat znamení kříže, jako by se jednalo o naše poslední znamení kříže v životě.²⁴⁹

Konec mše svaté

Poté, co mše svatá skončila, poprosil Ježíš Catalinu, aby ještě na malou chvíli setrvala v kostele, abychom se tak mohli radovat z jeho přítomnosti v nás, také On se raduje z té naší. Ježíš pokračuje slovy, že s námi zůstává tak dlouho, dokud my chceme zůstat s ním. Ať už se jedná o ty nejobyčejnější lidské činnosti, on chce být i při nich s námi. Mrzí ho, když v domě máme místo na vše, co nás napadne, ale místo pro něho, nějaká část domu, kde se rodina sejde, aby se zde modlila, žádala o požehnání, ochranu, zdraví, poděkovala za dar života, za uplynulý den, často schází. Dle Ježíšových slov si dokážeme plánovat dny, týdny, dovolené na rok dopředu, ale kolik rodin si řekne: „*V tento den půjdeme navštívit Pána Ježíše ve svatostánku. Kolik se jich za mnou přijde popovídat? Kolik z nich přijde, posadí se přede mě, aby se mnou rozmlouvali, aby mi vyprávěli o svých problémech, překážkách, a svém životě, o svých touhách?... Nebojte*

---

²⁴⁸ RIVAS, *Eucharistie znovu objevená*, s. 23.

²⁴⁹ Srov. RIVAS, *Najwiekszy cud: Tajemnica Eucharystii w mistycznej wizji Cataliny Rivas*, s. 52-53.

se, já vím vše o vás, ale raduji se, když se mnou hovoříš o svém životě a když mi v něm dopřáváš místo. ²⁵⁰

2.5.5 Závěrečná Ježíšova slova

Na závěr Ježíš promluvil těmito slovy: *„Pomni, že ještě žádná matka nenakrmila své děti svým tělem. Já jsem šel ve své lásce tak daleko, abyste poznali moji skutečnou hodnotu. Skrze mši svatou mohu s vámi prodlévat a neustále se vám znova obětovat. Když nepřijmete oběť mého těla a mojí krve, co vám zbude? S čím předstoupíte před mého Otce? Nic než hřích a utrpení... Měli byste v ctnostech převyšovat anděly a archanděly, protože oni nemají to potěšení přijímat mě jako pokrm. Oni mají jen kapky milosti, a vy máte celý oceán.* ²⁵¹

---

²⁵⁰ RIVAS, *Najwiekszy cud: Tajemnica Eucharystii w mistycznej wizji Cataliny Rivas*, s. 57-58. (Vlastní překlad)

²⁵¹ RIVAS, *Eucharistie znovu objevená*, s. 26-27.

3 Porovnání učení církve s mystickou vizí mše svaté Cataliny

Rivas

V závěrečné části bakalářské práce porovnáám učení církve o mši svaté, kterým jsem se zabýval v první části této práce, s mystickou vizí mše svaté podle Cataliny Rivas, kterou jsem popisoval ve druhé části bakalářské práce. Z logiky věci budu porovnávat a zabývat se těmi částmi mše svaté, které se nacházejí u obou. Tzn. některé jednotlivé části mše svaté nebudou v tomto porovnání brány na zřetel, protože Catalina se ve své vizii všech jednotlivých částí bohoslužby nedotýká.

3.1 Úvodní obřady

Stejně, jak nás učí církev, tak i Catalina vidí velký význam a důležitost samotné přípravy na mši svatou, která se odehrává ještě před úvodními obřady. Touto dlouhodobější přípravou před mší může být celý náš život, pravidelná svátost smíření, jednoduše péče o naši duši... Obě porovnávaná učení se pak doslova shodují, že taková bezprostřední příprava na bohoslužbu v sobě zahrnuje včasný příchod do kostela, chvíli ticha, ve které si uvědomím, před kým za chvíli budu stát a proč zde přicházím.

Catalina Rivas klade daleko větší důraz na frekvenci četnosti přijímání svátosti smíření, která se, jak oba uvádí, nerovná úkonu kajícnosti na počátku mše svaté. Církev stanovuje jako naprosté minimum, přijmout svátost smíření jedenkrát za rok, což by mohlo na první pohled vypadat, že se se slovy Cataliny a jejím důrazu na svátost smíření před mší rozporuje, ale opak je pravdou. Četnost svátostí smíření záleží na určitém jemnocitu svědomí každého člověka.

Církev i Catalina vnímají chvalozpěv Gloria jako chválu shromážděných věřících Trojjedinému Bohu. Vize Cataliny, kdy se objevila přímo před Nejsvětější Trojicí, nemusí být zavádějící, protože při slovech chvalozpěvu Gloria se postupně dotýkáme Boha Otce, jeho Syna Ježíše Krista a na konec i Ducha svatého. Catalina prosila Boží trojici o odpuštění a také my o to stejné prosíme slovy chvalozpěvu.

3.2 Bohoslužba slova

Bohoslužbě slova Catalina nevěnuje takovou pozornost jako zbylým částem mše svaté, což je trochu škoda. Nicméně dle Cataliny máme dávat velký pozor na homilii a jednotlivá biblická čtení, máme si je připomínat a žít s nimi, aby přinesly hojné ovoce a přetvořily náš život. Tahle její slova potvrzují to, že se jedná o Boží slovo, které zasahuje srdce každého, kdo mu naslouchá, jak jsem popisoval v části „Biblická čtení“. Výše zmíněné je potvrzeno i našim společným zvoláním: „Slyšeli jsme slovo Boží.“

Následně mystička popisuje svou bolest, protože si uvědomila, jak málo naslouchala Božím slovu, jak málo se soustředila a jak málo čerpala z bohoslužby slova. Tato její slova výstižně potvrzují to, co hlásá církev o mši svaté, že církev od počátku slaví mši svatou formou hostiny, kde jsou věřící nasyceni tělem a krví Páně a Božím slovem, jak bylo popisováno ve vývoji mše svaté v dějinách spásy této práce. Evangelista Matouš píše: „Nejen chlebem živ je člověk, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.“²⁵²

3.3 Eucharistická bohoslužba

Na začátku eucharistické bohoslužby popisuje Catalina modlitbu, kterou ji naučila Matka Boží. V této modlitbě je nejprve kladen důraz na to, že Catalina obětuje a předkládá Bohu sama sebe. Tato první část nám může připomínat slova apoštola Pavla: „Vybízím vás, bratři, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli jako živou, svatou, Bohu milou oběť; to, ať je vaše pravá bohoslužba.“²⁵³ Stejně tak se po díkůvzdání modlí kněz za všechny přítomné, abychom se stali obětí, která se Bohu zalíbí, jak jsem popisoval v části „Přípravná modlitba“ této práce. V této části církev učí, že na základě sjednocení s Kristem můžeme Bohu obětovat zase a jedině Krista, tím pádem se může jevit, že slova Cataliny jsou zde lehce zavádějící. Nicméně si nemyslím, že obětovat Bohu sám sebe, své nedostatky... jde v rozporu s učením církve, ba naopak. I kněz se po přípravě darů modlí modlitbu nad dary: „Modlete se, bratři a sestry, aby se má i vaše oběť zalíbila Bohu, Otci všemohoucímu. Lid odpovídá zvoláním: Ať ji přijme ke své slávě a k spáse světa.“ V anamnézi církev usiluje dosáhnout toho, aby věřící obětovali i sami sebe a skrze Krista tak byli sjednoceni s Bohem.

---

²⁵² Mt 4,4.

²⁵³ Řím 12,1.

Ve druhé části této modlitby Catalina prosí Boha, aby ji proměnil. Následně prosí za rodinu, blízké, přátelé, ale i za ty, kteří nám ubližují. Prosbu o naši proměnu můžeme vnímat podobně jako slova kněze, která se modlí, když do kalicha s vínem nalije trochu vody. Kněz zde prosí o to, abychom se díky eucharistii sjednocovali s Kristem. Jinými slovy, abychom se proměňovali v Krista.

Obětní průvod

Na výše zmíněné navazuje a rozvíjí obětní průvod, který Catalina popisuje jako průvod tří druhů andělů reprezentujících ty, kteří přicházejí na mši svatou s vědomím toho, co se zde děje. Další skupina andělů reprezentuje ty, kteří sice ví, čeho jsou při mši svědky, ale nikdy nic Bohu neobětují a poslední skupina reprezentuje ty lidi, kteří se účastnit mše svaté nechtějí. Vidění andělů s miskami můžeme vnímat tak, že pomáhá lidem lépe uchopit to, co se na začátku eucharistické bohoslužby děje, že není jedno zda jsme lhostejní, zda chodíme na mši ze zvyku nebo zda Bohu obětujeme sami sebe ve smyslu výše zmíněného. Catalina dodává, že nejvíce se Bohu líbí oběť, která je jako celopal, což vystihuje ona výše zmíněná modlitba, kterou se kněz modlí, a která je inspirována modlitbou tří mládenců v ohnivé peci, kteří byli připraveni přinést sebe, jako celopal.

Sanktus

Catalinino vnímání chvalozpěvu „Svaty, svatý, svatý“, kdy vše kolem zmizelo a presbytář byl naplněn anděly, nikterak neodporuje učení církve. Ba naopak Catalina jako by trefně popisovala to, co sami při tomto chvalozpěvu zpíváme, že se připojujeme k andělům a spolu s celým vesmírem a tvorstvem chválíme našeho Boha.

Proměňování

Během proměňování Catalina viděla za celebrujícím knězem zástup všech svatých, Pannu Marii a před oltářem duše z očiště. V každé eucharistické modlitbě je zmínka věnovaná Panně Marii, a tak její vidění za celebrantem nemůže být vnímáno jako něco neobvyklého. Tuto logiku můžeme přenést i na zbylé skupiny, které Catalina viděla. Např. při první eucharistické modlitbě se vyjmenovává veliký zástup svatých. Každá eucharistická modlitba také pamatuje na ty, kteří nás předešli, a kteří čekají na přijetí k Bohu, aby mohli vidět jeho tvář.

Jako trochu zavádějící nám může připadat to, že během proměňování viděla Catalina Ježíše, jak v osobě kněze, tak v proměněné hostii. Když se na slova proměnění podíváme blíže, uvědomíme si, že při každé mši celebrující kněz pronáší Ježíšova slova proměnění v první osobě. Jako by v té chvíli k nám hovořil sám Ježíš. A tak vnímat Krista, který v dané chvíli zahaluje osobu kněze a vnímat Krista v proměněné hostii lze.

V části „Slova ustanovení a proměnění“ této práce jsem popisoval, že připomínání poslední večeře a opakování Ježíšových slov způsobuje, že jsme přítomni Ježíšově poslední večeři, že jsme přítomni jeho oběti na kříži, která se na oltáři obnovuje, což trefně vystihuje Catalinino vidění, že během proměňování se celé shromáždění věřících nachází u paty kříže na Kalvárii.

Duch svatý se dle Cataliny objevil jako holubice během toho, co kněz pozdvíhal kalich a pronášel slova proměnění nad vínem. Církev Ducha svatého vnímá zejména při „první“ epiklézi, ve které prosí Boha, aby seslal rosu svého Ducha na dary.

Na závěr toho, co se celé bohoslužebné shromáždění nachází u paty kříže, Catalina zmiňuje Ježíšova poslední slova, ve kterých prosí Boha o odpuštění pro nás. Stejně tak si i my v „anamnézi“ připomínáme Ježíšovo utrpení, zmrtvýchvstání a slavný návrat a předkládáme Otcí oběť jeho Syna, který nás s ním smiřuje.

Modlitba Páně

Modlitba Otčenáš je ve vidění Cataliny Rivas zaměřena zejména na tu část, která se týká prosby Boha o odpuštění našich vin a s tím související naše odpuštění vůči těm, kteří nám nějakým stylem ublížili, ukřivdili atd. Catalina se v této modlitbě nevěnuje zbylým tématům, což je, dle mého názoru, škoda. Nicméně slova „odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům“ bývají často předmětem různých kázání a přednášek, a tak mohou být považována jako takový základ pro zbylé části Otčenáše. Jinými slovy, pokud my neodpustíme druhým nebo jen částečně, stavíme zeď těm přimlouvám, prosbám a vůbec Boží milosti, za kterou ve zbylých částech modlitby prosíme. A tak se Ježíšovo zaměření primárně na tuhle část modlitby zdá být opodstatněné, shoduje se s Augustínovým důrazem právě na tuto část a velice se podobá článku 2840 Katechismu katolické církve, který je uveden dříve v této bakalářské práci.

Na začátku prosí Ježíš Catalinu, aby se tuto modlitbu modlila z hloubi srdce, jak jen toho je schopna. Tato nepatrná zmínka je však velice podstatná a shoduje se

s vyjádřením církevních otců, o kterém bylo pojednáno dříve, že v této modlitbě je obsaženo celé evangelium (Tertulián), a že v písmu nenajdeme jedinou modlitbu, která by pak nebyla nějakým stylem vyjádřena v modlitbě Páně (Augustín), a proto je velice důležité modlit se Otčenáš z hloubi srdce, jak nejlépe umíme.

Pozdravení pokoje

Na modlitbu Páně trefně navazuje gesto „pozdravení pokoje“, které jako by prohlubovalo to, o čem bylo pojednáno výše. Catalina, během své vize, vnímala Ježíše jako světlo mezi těmi, kteří si předávali pozdravení pokoje upřímně s tím, že dokázali druhé osobě odpustit.

Na první pohled se může zdát, že vidět Ježíše jako světlo mezi těmi, kteří si předávají pozdravení pokoje je přinejmenším poněkud zvláštní. Pokud se však zaměříme na úvodní slova kněze, která předchází tomuto gestu a jež slyšíme při každé mši svaté, uvědomíme si, že tato slova „pokoj Páně ať zůstává vždycky s vámi“ nás odkazují na to, že druhé osobě přejeme především Ježíšův pokoj, a tak vidět na vlastní oči Ježíše, jako světlo mezi lidmi, kteří si přejí pokoj, není nic jiného než to, k čemu nás vybízí kněz či jáhen.

Taktéž v Božím slově je několik veršů, kde je Ježíš přirovnáván ke světlu: „Ježíš k nim opět promluvil a řekl: Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života.“²⁵⁴ nebo když Simeon spatří Ježíše a vyzná: „neboť mé oči viděly tvé spasení, které jsi připravil přede všemi národy – světlo, jež bude zjevením pohanům, slávu pro tvůj lid Izrael.“²⁵⁵

Přijímání

Během přijímání se Catalina ve svém vidění věnuje třem oblastem. První oblast je modlitba za kněze, druhá oblast se týká vidění toho, co se s námi děje, když přijmeme Tělo Kristovo a třetí oblast se věnuje díkůčinění.

Modlitba za kněze je určitě potřebná a dobrá, ale církev se o takovéto modlitbě během kněžského přijímání nezmiňuje, což neznamená, že modlit se za kněze, když přijímají, je něco špatného. Sám kněz se modlí před přijímáním modlitbu za plodné

---

²⁵⁴ Jan 8, 12.

²⁵⁵ Lk 2, 30-32.

přijetí eucharistie a podpořit tuto jeho modlitbu našimi modlitbami, aby nás např. naši pastýři dobře vedli je velice žádoucí.

V další části se naplňuje to, o čem bylo pojednáno již ve třetí kapitole této práce při modlitbě Otčenáš a přání pokoje. Catalina viděla osobu, která byla zahalena světlem poté, co přijala proměněnou hostii. Tato osoba byla čerstvě po svátosti smíření. Cokoliv, co brání vstupu Boží milosti do našich srdcí, je nežádoucí. Proto nás celá mše svatá a její jednotlivé části připravují na vrchol, kterým je přijetí Krista v eucharistii. Naše „Amen“ poté co přijmeme hostii, vyjadřuje to, že se chceme nechat proměňovat právě přijatým Tělem a Krví Páně, jak bylo popsáno v první kapitole této práce v části s názvem: „Vlastní přijímání.“ Pokud předstupujeme před Boha čistí a necháme se jím proměňovat, pak je možné, že uvidíme tak, jako Catalina, osoby, které budou po přijímání zahaleny Ježíšem, který je světlem.

Po samotném přijímání Ježíš zdůrazňuje Catalině, že tyto chvíle jsou chvílemi velké intimity mezi námi a Bohem, a proto se máme vyvarovat ustavičných proseb. Ježíš touží být námi milován, chce, abychom mu děkovali a na malou chvíli byli jen s ním. Taktéž církev nás učí, že chvíle po přijímání mají být chvílemi adorace, kontempace Krista v nás. Právě v těchto chvílích se proměňujeme do podoby Kristovy. Můžeme konstatovat, že vize Cataliny Rivas ohledně díkůčinění je ve své podstatě shodná s učením církve.

3.4 Závěrečné obřady

Catalina Rivas se ve své mystické vizi mše svaté dotýká závěrečných obřadů jen zlehka. Její vidění se týká jen požehnání kněze a konce mše svaté.

Požehnání kněze

Při tomto požehnání vybízí Matka Boží skrze Catalinu všechny věřící, aby se soustředili až do samého konce mše svaté. Především pak zdůrazňuje kněžské požehnání. Často jsme svědky toho, že lidé pomalu odcházejí z kostela hned po přijímání, nebo že jejich soustředěnost na konci mše je velice malá. Zbytečně se tak tyto jedinci ochuzují o požehnání kněze, který pro nás i naše blízké vyprošuje Boží milost, jak bylo popsáno v odstavci „Pozdravení a požehnání kněze.“ Slova Cataliny nás tak mohou povzbudit v tom, že i konec mše svaté má svou nemalou hodnotu.

Konec mše svaté

Ježíš nás skrze Catalinu vybízí k tomu, aby život věřícího člověka nekončil odchodem z kostela. Jinými slovy nechce, abychom v sobě rozdělovali a žili dva životy. Jeden profánní, ve kterém se staráme o naše potřeby, práci, dovolené či hmotné statky a druhý sakrální, který začíná a končí návštěvou, respektive odchodem z kostela. Stejně tak slova propuštění a jejich varianty jako např.: „Jděte a hlásejte evangelium“ nebo „jděte a svým životem oslavujte Boha“ nás směřují k tomu, že mše svatá není žádný konec. Možná se spíše jedná o začátek či pramen, kdy takhle posílení, plni Boha, vyrazíme do tohoto světa splnit, co po nás žádá Bůh.

3.5 Závěrečná Ježíšova slova

Na závěr chce Ježíš zdůraznit hodnotu mše svaté – eucharistie v našich životech, a tak v nás probudit touhu po bohatství, které nám zde zanechal, a které nám církve skrze své kněze zprostředkovává. Často býváme svědky mši svatých, na kterých je přítomen pouze kněz a pár starých žen. Možná nejde o to, že bychom neměli čas, ale o to, že nechceme nebo nevíme jaké milosti nám Pán během mše nabízí. Učení církve o mši svaté a vize Cataliny Rivas nám v tom mohou pomoci.

3.6 Objektivní a subjektivní prožívání mše svaté

Na závěr je vhodné, dotknout se objektivního a subjektivního prožívání mše svaté a také toho, zdali je možné spojit tyto postoje „biblické Marty a Marie“ ve mši obnovené po II. vatikánském koncilu.

Objektivní – rituální popis mše svaté, který byl z velké části předmětem první kapitoly, má iniciovat aktivní zapojení věřících do slavení bohoslužby, a tak naplnit to, co nám udává Konstituce o posvátné liturgii, že všichni věřící mají mít plnou, uvědomělou a aktivní účast na liturgických úkonech.²⁵⁶

Na druhé straně je zde subjektivní – spirituální popis mše svaté a význam osobní čili lidové zbožnosti, které byly předmětem druhé kapitoly. Tento popis odkazuje na mystagogii a návrat k ní i její význam a potřebu.

Významný teolog 20. století Karl Rahner ve své knize Poslání a milost píše, že dnešní člověk je někým, kdo něco zakusil. Buď se stane „mystikem“ nebo přestane

---

²⁵⁶ Srov. SC 14.

věřit. Víra člověka je podle Rahnera podmíněna zkušeností a prožitkem a ne pouhým přesvědčením, jak tomu bývalo dříve.²⁵⁷ Jinými slovy objektivní prožívání mše svaté by mělo být doprovázeno subjektivním prožíváním.

Jak subjektivní, tak objektivní prožívání mše svaté by měly být v určité vyváženosti a vzájemně by se měly doplňovat. Pokud převládne objektivní – rituální aspekt, církve se vrací do doby středověku, kdy uchopit liturgii pro prostého člověka bylo velice obtížné, jak popisuje ve své knize Klemens Richter.²⁵⁸ Jak tomu předejít? Romano Guardini v dopise liturgické konferenci v Mohuči píše: „Pokud se teď nechopíme vlastní úlohy liturgické výchovy, pak reformy v ritu a textech mnoho nepomohou.“²⁵⁹ Pokud převládne subjektivní – spirituální či osobní aspekt, v krajním případě to může vést k určité formě desakralizace, kde dnešní člověk, možná více než kdy jindy, touží být svobodnější, chce rozhodovat v každé oblasti sám a nemít nad sebou autority nebo instituce.

Objektivní a subjektivní prožívání mše svaté a jejich vzájemné propojení by si zasloužilo daleko více prostoru a zcela jistě by mohlo být námětem pro další práci.

---

²⁵⁷ Srov. Karl RAHNER, *Poslání a milost: příspěvky k pastorální teologii*, Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2011, s. 22.

²⁵⁸ Srov. RICHTER, *Liturgie a život: co bychom měli vědět o mši, o církevním roku a smyslu liturgie*, s. 38.

²⁵⁹ Srov. Tamtéž, s. 39.

Závěr

V této bakalářské práci jsem se zabýval symbolikou a významem jednotlivých částí mše svaté, o čemž pojednává první kapitola. Eucharistickou slavnost jsem zde rozdělil na 4 hlavní bloky dle Mešního řádu: Úvodní obřady; Bohoslužbu slova; Eucharistickou bohoslužbu; Závěrečné obřady. Každý z bloků je dále rozpracován na základě dokumentů zabývajících se mši svatou, aby tak vznikl ucelený obraz toho, co nám předkládá církev a její představitelé o mši svaté.

Ve druhé kapitole představuji mystickou vizi mše svaté podle bolivijské ženy jménem Catalina Rivas. Zde se zaměřuji na její stručné představení, počátek jejich vizí, církevní pohled na tuto ženu, její nynější život a následně popisuji samotnou vizi mše svaté, kterou se snažím strukturovat stejně jako v první kapitole.

V závěrečné třetí kapitole porovnávám vidění mše svaté, jak nám ho předkládá Catalina Rivas s oficiálním učením církve a dalšími liturgickými dokumenty, které se zabývají mši svatou. Také zde přidávám osobní pohledy a úvahy nad danou problematikou.

Můžu konstatovat, že na základě této práce, došlo k hlubšímu pochopení a prohloubení vztahu ke slavení mše svaté. Také ve vizi Cataliny Rivas neshledávám nic, co by jasně odporovalo učení církve. Ba naopak, pohled Cataliny Rivas vede k lepšímu uchopení a představení si toho, čeho jsme při mši svědky, a tak ho doporučuji všem, kteří touží vědět, co se při Eucharistické slavnosti odehrává.

Na základě různých rozhovorů a práce s věřícími lidmi i mého osobního pohledu a získaných zkušeností musím konstatovat, že pouze malé procento věřících je v této oblasti obeznámeno a edukováno. Proto věřím, že výsledky této práce mi pomohou také v pastorační činnosti s mladými, ale nejen s nimi, a že více věřících podhalí krásu a hloubku pramene, kterým je mše svatá.

Anotace

V této bakalářské práci pojednávám v první kapitole o symbolice a významu jednotlivých částí mše svaté. Vycházím zde především z církevních dokumentů a různých liturgických pramenů. Také zde popisuji nejpoužívanější gesta, která provádíme během mše svaté. Ve druhé kapitole pojednávám o Catalině Rivas a jejím mystickém vidění mše svaté. Nejprve zde píšu obecně o Catalině a následně popisuji samotnou vizi, kterou jsem členil dle Mešního řádu jako v první kapitole. Ve třetí kapitole porovnávám mystickou vizi mše svaté Cataliny Rivas s učením církve a dalšími liturgickými prameny. Třetí kapitola zahrnuje také můj osobní pohled na danou problematiku.

Summary

In the first chapter of this bachelor's thesis, I deal with symbolics and meaning of the individual parts of the Holy Mass. I primarily use church documents and various liturgical sources. I also describe the most commonly used gestures performed during the Holy Mass. In the second chapter, I deal with Catalina Rivas and her mystical vision of the Holy Mass. Firstly, I provide general information about Catalina, followed by a description of the vision itself. I have structured it according to the Order of Mass, as in the first chapter. In the third chapter, I compare Catalina Rivas's mystical vision of the Holy Mass with the teachings of the church and other liturgical sources. The third chapter also contains my personal view on the topic of the thesis.

Zkratky

SC	-	Sacrosanctum concilium (Konstituce o posvátné liturgii)
KKC	-	Katechismus katolické církve
Např.	-	Například
VPŘM-	-	Všeobecné pokyny k Římskému misálu
Sv.	-	Svatý
St.	-	Století
OLM	-	Ordo Lectionum Missae (Úvod k mešnímu lektionáři)
DV	-	Dei Verbum (Věřoučná konstituce o Božím zjevení)
EM	-	Eucharistická modlitba
SZ	-	Starý zákon
NZ	-	Nový zákon
Dr.	-	Doctor (Doktor)
o.	-	otec

Prameny

ADAM, Adolf. *Liturgika: Křesťanská bohoslužba a její vývoj*. Přeložil Václav KONZAL a Pavel KOUBA. Praha: Vyšehrad, 2001. ISBN 80-7021-420-1.

Dokumenty II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-438-5.

KONGREGACE PRO BOHOSLUŽBU A SVÁTOSTI. *Homiletický direktář*. Vatikán, 2014. Dostupné on-line: www.liturgie.cz

KONGREGACE PRO BOHOSLUŽBU A SVÁTOSTI. *Všeobecné pokyny k Římskému misálu*. Praha: Česká biskupská konference, 2008. Dostupné on-line: www.liturgie.cz

KONGREGACE PRO BOHOSLUŽBU A SVÁTOSTI. *Ordo Lectionum Missae: Úvod k mešnímu lekcionáři*. Praha: Česká biskupská konference, ed. 1981. Dostupné on-line: www.liturgie.cz

KUNETKA, František. *Úvod do liturgie svátosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. ISBN 80-7192-455-5.

Ordo Missae: Mešní řád. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2002. ISBN 80-7266-116-7.

RAHNER, Karl. *Poslání a milost: příspěvky k pastorální teologii*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2011.

RICHTER, Klemens. *Liturgie a život: co bychom měli vědět o mši, o církevním roku a smyslu liturgie*. Praha: Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-575-5.

Literatura

JUNGMANN Josef. (1990). *Genetický výklad mše*. Olomouc.

JUSTIN, *Apologie I*. Dostupná on-line:

http://www.fatym.com/taf/knihy/patrol/p_just_1_apol.htm

Katechismus katolické církve. Přeložil Josef Koláček z: *Catéchisme de l'Église catholique*. 2. vydání, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, s. 824. ISBN 80-7192-488-1

KOPEČEK, Pavel. *Fundamentální liturgika: Křesťanské slavení: teologie, historie a pastore*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. ISBN 978-80-244-5906-6.

KOPEČEK, Pavel. *Slavení křesťanského tajemství*. Brno, 2006.

KOPEČEK, Pavel. *Liturgické hnutí v českých zemích a pokoncilní reforma*. Brno, 2016. ISBN 978-80-7325-419-3

KUNZLER, M., *Liturgie sein. Entwurf einer Ars celebrandi*, Paderborn: Bonifatius 2009.

RIVAS, Catalina. *Umučení*. Přeložila: Radmila VÁLKOVÁ. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2007, 53 s. ISBN 978-80-7266-415-3.

RIVAS, Catalina a Barbara NOWAK. *Największy cud: Tajemnica Eucharystii w mistycznej wizji Cataliny Rivas*. Kraków: Wydawnictwo AA s.c., 2013. ISBN 978-83-7864-152-0.

RIVAS, Catalina a Alina LIDUCHOWSKA. *Z SYNAJU NA KALWARIE: Refleksje o ostatnich słowach Pana Jezusa*. Vox Domini, 2007. ISBN 83-86092-92-0.

RIVAS, Catalina a Dana STRAKOVÁ. *Eucharistie znovu objevená*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2011. ISBN 978-80-7266-367-5

TICHÝ, Radek. *Mše svatá: pro začátečníky i pokročilé*. 1. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2018. ISBN 978-80-7566-031-2.

Internetové zdroje

<https://www.loveandmercy.org/>

<https://www.catalinarivas.pl/>

https://es.wikipedia.org/wiki/Catalina_Rivas

<https://www.liturgie.cz/>

<https://www.radiovaticana.cz>